

Financieel management voor het MKB

Noordhoff

André Heezen

4e druk

Ondernemerschap in de praktijk

Financieel management voor het MKB

Drs. A.W.W. Heezen

Vierde druk

Noordhoff Uitgevers Groningen/Utrecht

Ontwerp omslag: G2K Designers Groningen/Amsterdam

Omslagillustratie: iStockPhoto

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan:
Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB
Groningen of via het contactformulier op www.mijnnoordhoff.nl.

De informatie in deze uitgave is uitsluitend bedoeld als algemene informatie. Aan deze informatie kunt u geen rechten of aansprakelijkheid van de auteur(s), redactie of uitgever ontleen.

0 / 22

© 2022 Noordhoff Uitgevers bv Groningen/Utrecht, The Netherlands.

Deze uitgave is beschermd op grond van het auteursrecht. Wanneer u (her)gebruik wilt maken van de informatie in deze uitgave, dient u vooraf schriftelijke toestemming te verkrijgen van Noordhoff Uitgevers bv. Meer informatie over collectieve regelingen voor het onderwijs is te vinden op www.onderwijsauteursrecht.nl.

This publication is protected by copyright. Prior written permission of Noordhoff Uitgevers bv is required to (re)use the information in this publication.

ISBN (ebook) 978-90-01-29881-4

ISBN 978-90-01-29880-7

NUR 782

Woord vooraf

Het ondernemerschap kan zich verheugen in een groeiende belangstelling. Hbo-instellingen stimuleren het ondernemerschap onder meer door het aanbieden van speciale modules of studies die zijn afgestemd op het ondernemerschap. Dit boek is echter ook geschikt voor hbo-opleidingen waarin het financieel management van een onderneming een minder prominente rol speelt. We kruipen in de huid van de ondernemer, waarbij we de financiële besturing en financiële beoordeling van een onderneming op de voorgrond stellen. Dit betekent onder meer dat we ons gaan bezighouden met de balansen, de winst- en verliesrekeningen en de kasstromen van de onderneming. Zowel wat het verleden als de toekomst betreft, want de blik van de ondernemer moet immers op de toekomst zijn gericht. We besteden daarbij aandacht aan de financiële gegevens, maar ook aan de sterke en zwakke punten van de onderneming en aan de concurrentiepositie binnen de branche. Een branchevergelijking hoort daarbij. Dit boek is sterk op de praktijk georiënteerd en tot stand gekomen in nauwe samenwerking met docenten, adviseurs uit de bancaire wereld en ondernemers. Aan de hand van de fictieve onderneming Demo simuleren we concrete bedrijfssituaties. Verder laten we een echte ondernemer aan het woord in de persoon van Bart Romijnders (www.bartromijnders.nl), eigenaar van een carrosseriebedrijf.

Hoewel goed kunnen rekenen geen slechte eigenschap is, is het niet de bedoeling al te veel berekeningen te maken. Berekeningen die wat omvangrijker zijn, hebben we met behulp van Excel uitgewerkt (zie www.financieelmanagementmkb.noordhoff.nl). Deze Excel-uitwerkingen geven de gebruikers de mogelijkheid allerlei wijzigingen in de basisgegevens aan te brengen. Het Excel-model rekt dan de financiële gevolgen uit, zodat de gebruiker zich kan concentreren op het analyseren van de resultaten en het trekken van conclusies.

Dat dit boek is afgestemd op het financieel management binnen het MKB blijkt onder meer uit de onderwerpen die aan de orde komen, zoals: beoordeling concurrentiepositie, branche-analyse, fiscale aspecten en aansprakelijkheid (bij eenmanszaak, vennootschap onder firma en besloten vennootschap), gewaardeerd ondernemersloon (GOL), vermogenskosten van het eigen vermogen, bedrijfseconomisch resultaat, financiële analyse, gestapelde financiering, kredietunie, crowdfunding, participatiemaatschappijen, Borgstelling MKB, Innovatiekrediet, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, staatsgaranties en aanvraag van een banklening.

Modern ondernemerschap houdt in dat ook rekening moet worden gehouden met aspecten zoals brede welvaart en circulaire economie. Deze onderwerpen hebben we toegevoegd, naast onderwerpen zoals negatieve rente, netto boekhoudkundige waarde en interne rentabiliteit van investeringsprojecten.

Dit boek is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met personen uit de praktijk. In het bijzonder bedanken we C.G. Houterman, drs. H. Langeslag, G.T.M. Leenders FA, N. Nienhuis, Bart Romijnders, drs. G. Sweers, H. Verhaegen, J. Vrolijk en drs. W. Verhoeven voor hun creatieve ideeën en praktische aanwijzingen.

Reacties van gebruikers zien we graag tegemoet. Deze kunt u zenden naar Noordhoff Uitgevers, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB Groningen.

Januari 2022

Elst, André Heezen

Inhoud

Inleiding 9

Deel 1

Introductie en inventarisatie 12

1 De ondernemer en de onderneming 15

- 1.1 Waar krijgt een ondernemer mee te maken? 16
- 1.2 Persoonlijke kwaliteiten van de ondernemer 17
- 1.3 De onderneming en haar omgeving 17
- 1.4 Onderneming en markt 18
- 1.5 Quick scan 18
- 1.6 Goederen- en geldstromen 19
- 1.7 Duurzaamheid, lineaire en circulaire economie 22
- 1.8 Rechtsvormen 25
- 1.9 Enkele bijzondere regelingen 38
- 1.10 Ondernemingsvormen en belastingen 39
- 1.11 Omzettingmotieven eenmanszaak/vof in een bv en omgekeerd 45
  - Samenvatting 46
  - Begrippenlijst 47
  - Opgaven 50

2 Financiële verslaggeving 61

- 2.1 Functies van verslaggeving 62
- 2.2 Interne informatieverschaffing 62
- 2.3 Externe verslaggeving 63
- 2.4 Financieel verslag 64
- 2.5 Hoofdingeling van de balans 73
- 2.6 Hoofdingeling van de winst- en verliesrekening 76
- 2.7 Hoofdingelingen van het kasstroomoverzicht 77
  - Samenvatting 78
  - Begrippenlijst 79
  - Opgaven 83

3 Samenhang tussen verschillende vormen van financiële informatie 89

- 3.1 Balans, winst- en verliesrekening en kasstroomoverzicht 90
- 3.2 Kapitaalsvergelijking 100
- 3.3 Bedrijfseconomisch resultaat 101
- 3.4 Cashflow 104
- 3.5 Overige financiële informatie 106
  - Samenvatting 107
  - Begrippenlijst 108
  - Opgaven 109

Deel 2

Analyse huidige situatie 118

4 Analyse van de financiële structuur 121

- 4.1 Financiële structuur van een onderneming 122
- 4.2 Partiële en totale financiering 124
- 4.3 Interne en externe financiering 127
- 4.4 Vermindering van de vermogensbehoefte 127
- 4.5 Vermogensstructuur, zekerheden en zeggenschap 135
- 4.6 Rentabiliteit 136
- 4.7 Liquiditeit 146
- 4.8 Solvabiliteit 156
- 4.9 Brancheanalyse en historische ratioanalyse 159
  - Samenvatting 162
  - Begrippenlijst 164
  - Opgaven 168

5 Brancheanalyse en benchmarking 187

- 5.1 Brancheanalyse 188
- 5.2 Benchmarking 196
- 5.3 Benchmarking voor onderneming Demo 196
  - Samenvatting 199
  - Begrippenlijst 200
  - Opgaven 201

Deel 3

De financiële besturing van een onderneming 204

6 Inzicht in kosten en kostprijs 207

- 6.1 Marktvormen en kostprijs 208
- 6.2 Belasting toegevoegde waarde (btw) 210
- 6.3 Variabele en vaste kosten 213
- 6.4 Break-evenpunt 220
- 6.5 Integrale kostprijs van een product/dienst 229
- 6.6 Kostprijsberekening bij onderneming Demo 238
- 6.7 Zelf produceren of werk uitbesteden? 243
- 6.8 Differentiële calculatie 244
  - Samenvatting 245
  - Begrippenlijst 247
  - Opgaven 249

7 Investeren, liquiditeitsbegroting en begrote winst- en verliesrekening 265

- 7.1 Lange- en kortetermijnbeslissingen 267
- 7.2 Investeringsselectie 267
- 7.3 Beoordeling investeringsproject 270
- 7.4 Methoden om investeringsvoorstellen te beoordelen 274
- 7.5 Keuze uit verschillende investeringsmogelijkheden 280
- 7.6 Vergelijking van de selectiemethoden 284
- 7.7 Liquiditeitsbegroting 288
- 7.8 Begrote winst- en verliesrekening 291
  - Samenvatting 293
  - Begrippenlijst 295
  - Opgaven 297

8 Groei, overname en waardering 305

- 8.1 Interne en externe groei 306
- 8.2 Waardering bij overname van een onderneming 310
- 8.3 Onderhandelingsproces en overnameprijs 317
  - Samenvatting 321
  - Begrippenlijst 323
  - Opgaven 325

Deel 4

Het aanvragen van een bankfinanciering 334

9 Financiering in het MKB 337

- 9.1 Groei en de behoefte aan externe financiering 338
- 9.2 Financieringsmogelijkheden MKB 338
- 9.3 Nieuwe financieringsvormen voor het MKB 351
- 9.4 Financiering overname door onderneming Demo 355
- 9.5 Financiële reorganisatie en overnames 356
- 9.6 Gang van zaken bij faillissement 358
  - Samenvatting 363
  - Begrippenlijst 364
  - Opgaven 367

10 Presentatie en beoordeling financieringsaanvraag 375

- 10.1 De eerste indruk 376
- 10.2 Financiële onderbouwing kredietaanvraag 376
- 10.3 Beoordeling kredietaanvraag door de bank 390
- 10.4 Risico-inschatting en risicobeheer 405
- 10.5 Procedures en beslissing over kredietaanvraag 408
  - Samenvatting 409
  - Begrippenlijst 410
  - Opgaven 413

Numerieke antwoorden van de opgaven 430

Overzicht van websites en aanvullende literatuur 438

Illustratieverantwoording 439

Register 440

Inleiding

In dit boek zetten we uiteen hoe ondernemers financiële informatie kunnen gebruiken bij het besturen van de onderneming en bij het onderbouwen van beslissingen. Daarbij staan niet allerlei theoretische beschouwingen, maar de praktische toepasbaarheid voorop.

We proberen een zo realistisch mogelijk beeld te schetsen van de financieel-economische vraagstukken waarmee een ondernemer kan worden geconfronteerd. De ondernemer staat niet alleen bij het besturen van de onderneming. Regelmatig zal gebruik worden gemaakt van interne en/of externe adviseurs, onder meer op financieel-economisch terrein. Om deze adviezen te kunnen gebruiken voor de besturing van de onderneming zal de ondernemer inzicht in de achtergronden moeten hebben. Bij de bespreking van deze achtergronden en toepassingen komen in het boek met een zekere regelmaat de volgende elementen terug:

- *Onderneming Demo*. Dit is een fictieve onderneming met de rechtsvorm eenmanszaak. Aan de hand van deze onderneming bespreken we allerlei financiële berekeningen en overzichten. Omdat de vennootschap onder firma (vof) en de besloten vennootschap (bv) ook belangrijke rechtsvormen zijn, maken we op basis van de fictieve onderneming Demo zo nu en dan uitstapjes naar de vof en/of bv.
- *Ondernemer Bart Romijnders*. Bart geeft op grond van zijn ervaringen met zijn eigen carrosseriebedrijf vooral inhoudelijke toelichtingen bij beslissingen die hij heeft genomen.
- *Voorbeelden*. De voorbeelden gaan in op onderwerpen die niet of in beperkte mate voorkomen bij onderneming Demo of carrosseriebedrijf Bart Romijnders.
- Aan het einde van ieder hoofdstuk is een aantal opdrachten of opgaven opgenomen. Door deze te maken, wordt de gebruiker van dit boek gestimuleerd de theorie toe te passen op vraagstukken uit de praktijk.
- *Exceluitwerkingen op de website*. In het kader van de financiële besturing en analyse van ondernemingen ontkomen we er niet aan allerlei berekeningen te maken. We proberen dit rekenwerk voor de gebruikers van dit boek tot een minimum te beperken, door ze ook in de vorm van een Excelbestand op de website bij dit boek (www.financieelmanagementmkb.noordhoff.nl) beschikbaar te stellen. Dit geeft de lezer de gelegenheid allerlei veranderingen in de basisgegevens aan te brengen en na te gaan wat de financiële consequenties daarvan zijn. Hiermee wordt het gebruik van Excel een belangrijk hulpmiddel bij het besturen van de onderneming.

Het boek bestaat uit vier delen: introductie en inventarisatie, analyse huidige situatie, de financiële besturing van een onderneming en het aanvragen van een bankfinanciering.

In het deel *Introductie en inventarisatie* wordt op basis van de balansen van de afgelopen twee jaar, de winst- en verliesrekening en het kasstroomoverzicht over het afgelopen jaar, de huidige financiële positie van de onderneming in kaart gebracht. Deze fase is gericht op het berekenen van allerlei financieel-economische grootheden, zonder er conclusies aan te verbinden. Daarbij besteden we ook aandacht aan het gewaardeerd ondernemersloon (GOL) en de vermogenskosten van het eigen vermogen. In het deel *Analyse huidige situatie* beoordelen we de huidige financiële positie van de onderneming. Hier moeten we de resultaten uit de inventarisatiefase met elkaar in verband brengen en beoordelen hoe de onderneming er op dit moment financieel voorstaat. Daarbij wordt ook een vergelijking gemaakt met de financiële resultaten van branchegenoten. In het deel *De financiële besturing van een onderneming* gaan we in op de financiële onderbouwing van concrete ondernemingsbeslissingen. Daarbij hoort onder meer de beslissing over het al dan niet overnemen van een branchegeenoot. We beschrijven de overwegingen en financiële gevolgen van de beslissing van onderneming Demo om een branchegeenoot over te nemen.

In het deel *Het aanvragen van een bankfinanciering* komt het opstellen van een begrote winst- en verliesrekening, een begroot kasstroomoverzicht en een begrote balans aan de orde. Dit zijn de overzichten die een belangrijke rol zullen spelen bij de beslissing van externe financiers, om al dan niet vermogen beschikbaar te stellen. Op basis van deze overzichten maken we een analyse van de toekomstige financiële positie van onderneming Demo, nadat ze een branchegeenoot heeft overgenomen. Voor de financiering van de overname vraagt onderneming Demo een banklening aan. We ronden het boek af met het bespreken van de factoren die een rol spelen bij de beoordeling van de kredietaanvraag door de bank.

DEEL 1

Introductie en inventarisatie

- 1 De ondernemer en de onderneming 15**
- 2 Financiële verslaggeving 61**
- 3 Samenhang tussen verschillende vormen van financiële informatie 89**

In Deel 1 brengen we de huidige financiële situatie van een bestaande onderneming in kaart. Dit doen we in het bijzonder op basis van de balansgegevens, de kasstroomoverzichten en de winst- en verliesrekeningen van twee opeenvolgende jaren. Naast de financiële gegevens zijn ook gegevens over de omgeving van de onderneming van belang om een goed beeld te vormen van de financiële positie van de onderneming. Daartoe behoren gegevens over de branche, de positie op de inkoop- en verkoopmarkt, concurrentieverhoudingen, marktpositie enzovoort. Ook informatie over de rechtsvorm waarin de onderneming wordt gevoerd en fiscale aspecten spelen een rol bij het voeren van een eigen onderneming.

1

De ondernemer en de onderneming

- 1.1 Waar krijgt een ondernemer mee te maken?
  - 1.2 Persoonlijke kwaliteiten van de ondernemer
  - 1.3 De onderneming en haar omgeving
  - 1.4 Onderneming en markt
  - 1.5 Quick scan
  - 1.6 Goederen- en geldstromen
  - 1.7 Duurzaamheid, lineaire en circulaire economie
  - 1.8 Rechtsvormen
  - 1.9 Enkele bijzondere regelingen
  - 1.10 Ondernemingsvormen en belastingen
  - 1.11 Omzettingsmotieven eenmanszaak/vof in een bv en omgekeerd
- Samenvatting
Begrippenlijst
Opgaven

De eigenaar van een onderneming krijgt met een groot aantal zaken te maken. Zo moet een ondernemer over een aantal persoonlijke kwaliteiten beschikken, die hem of haar geschikt maken als ondernemer. Het beheersen van de goederen- en geldstromen is essentieel om de doelstelling van de onderneming te kunnen realiseren. Daarbij krijgt de ondernemer onder meer te maken met wet- en regelgeving en met het gedrag van concurrenten en afnemers. Een belangrijke beslissing betreft de keuze van de rechtsvorm van de onderneming. Deze keuze heeft gevolgen voor de aansprakelijkheid en de te betalen belastingen. In dit hoofdstuk gaan we nader in op deze aspecten van het ondernemerschap.

1.1 Waar krijgt een ondernemer mee te maken?

Ondernemers krijgen bij het voeren van een eigen onderneming onder meer te maken met juridische, fiscale, financiële en organisatorische aspecten. In dit boek over ondernemerschap staan de financiële aspecten van een eigen onderneming op de voorgrond. Deze aspecten hebben zowel te maken met de financiering van de onderneming, als met de beoordeling van de financiële resultaten die met de onderneming zijn behaald. Ook staan we stil bij de factoren die van invloed zijn op de toekomst van de onderneming. Ondernemen is immers vooruitzien! Een onderneming wil blijven voortbestaan en hopelijk op een zodanige wijze dat de financiële resultaten de minimaal vereiste vergoeding voor de werkzaamheden van de ondernemer en voor het geïnvesteerde eigen vermogen (zo veel mogelijk) overtreffen. Wij gaan ervan uit dat een ondernemer streeft naar het behalen van een bevredigende winst.

Ondernemingsdoelstelling

Bij het nastreven van de ondernemingsdoelstelling (en) moet de ondernemer ook rekening houden met randvoorwaarden, die het gevolg zijn van wettelijke voorschriften, overeenkomsten en dergelijke. Zo kunnen vestigings- en milieuvoorschriften beperkingen opleggen aan de wijze van produceren en aan de omvang van de onderneming. De ondernemingsdoelstelling (bijvoorbeeld het behalen van een zo hoog mogelijke winst) moet worden geconcretiseerd, waarbij de volgende vragen moeten worden beantwoord:

- Op welke afzetmarkten richt de onderneming zich?
- Welke producten of diensten gaat de onderneming aanbieden?
- Wat wordt de omvang van de onderneming?
- Waar wordt de onderneming gevestigd?
- Hoe wordt de productie opgezet?
- In welke rechtsvorm wordt de onderneming gedreven?
- Hoe wordt de onderneming gefinancierd?
- Hoe gaat de interne organisatie er uitzien?
- Wat wordt de personele bezetting en wie zorgt daarvoor?
- Hoe wordt de financiële administratie ingericht?

Het zijn allemaal vragen waarop de ondernemer antwoord zal moeten geven. Daarbij zullen regelmatig financiële aspecten een rol spelen.

Romijnders carrosseriebedrijf

In dit boek laten we regelmatig een ondernemer aan het woord, die vanuit zijn eigen ervaringen toelichtingen geeft bij de onderwerpen van het betreffende hoofdstuk. Het gaat hierbij om Bart Romijnders, die een eigen carrosseriebedrijf heeft (zie www.bartromijnders.nl). Bart legt zich toe op het herstellen van schades aan moderne auto's en het restaureren van klassieke auto's. Daarbij staat vakmanschap voorop. Bart legt uit waarom hij in 2006 een eigen onderneming is begonnen: 'Na mijn opleiding tot plaatwerker ben ik bij een carrosseriebedrijf in dienst getreden, waar ik het vak van autoschadehersteller tot in de puntjes heb geleerd. Maar op een gegeven moment begon het toch te kriebelen. Afkomstig uit een gezin waar het ondernemerschap in het bloed zit, wilde ik een eigen onderneming beginnen. Ik kan daarin mijn eigen ideeën over het vak volledig kwijt. De grote mate van vrijheid en het zelf volledig verantwoordelijk zijn voor het geleverde product waren voor mij belangrijke motieven. Tot op de dag van vandaag heb ik daar zeker geen spijt van.'

Ondernemer Bart Romijnders voor een van zijn restauratieobjecten. Zo ziet een ondernemer met passie voor zijn vak eruit!

1.2 Persoonlijke kwaliteiten van de ondernemer

Bij het leiden van een eigen onderneming wordt een beroep gedaan op een groot aantal kwaliteiten, zoals kennis van de markt(verhoudingen), initiatief nemen, leiding geven en het kunnen interpreteren van financiële gegevens (onder meer van de eigen onderneming). Gelukkig hoeft een ondernemer niet zelf over alle kwaliteiten te beschikken. Hij kan ook gebruikmaken van deskundigen. Zo zal het opstellen van de jaarrekening (balans en winst- en verliesrekening) en de belastingaangifte worden overgelaten aan externe adviseurs, zoals de accountant en belastingdeskundige. Hoewel de ondernemer niet zelf in staat hoeft te zijn de balans en winst- en verliesrekening van zijn eigen onderneming op te stellen, moet hij deze overzichten wel kunnen interpreteren en op basis daarvan beslissingen kunnen nemen. Wat betekenen de posten op de balans en hoe kan op basis van de balans en winst- en verliesrekening worden vastgesteld hoe de onderneming er in financieel opzicht voorstaat? De ondernemer zal op deze vragen antwoord moeten kunnen geven.

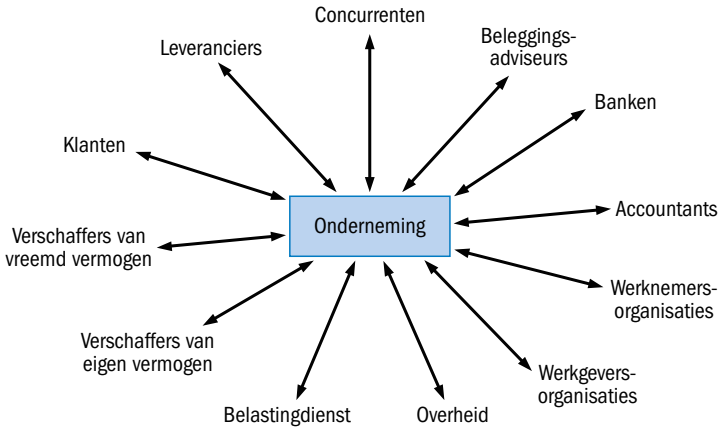
Externe
adviseurs

1.3 De onderneming en haar omgeving

Een onderneming leidt geen geïsoleerd bestaan, maar maakt onderdeel uit van de maatschappij. De ondernemer moet rekening houden met een grote groep van individuen en instanties buiten de eigen onderneming. Om een onderneming te mogen beginnen moet aan bepaalde wettelijke eisen worden voldaan en er moet ook rekening worden gehouden met de belangen van bijvoorbeeld de omwonenden. Daarbij kunnen aspecten zoals geluidshinder en luchtverontreiniging een rol spelen. In figuur 1.1 geven we een overzicht van mogelijke externe relaties van een onderneming.

Externe
relaties

FIGUUR 1.1 De onderneming en haar externe relaties

In figuur 1.1 zijn de belangrijkste externe relaties (personen en instellingen buiten de onderneming) van een bedrijf opgenomen. Uit de vorm van de pijlen blijkt dat de contacten tussen de onderneming en haar omgeving een tweerichtingsverkeer is: van binnen naar buiten en van buiten naar binnen. Zo verstrekt een onderneming informatie aan personen en instellingen buiten de onderneming en ontvangt ze ook informatie van deze externe relaties.

1.4 Onderneming en markt

Een onderneming legt zich toe op het voortbrengen en aanbieden van producten en diensten waaraan de maatschappij behoefte heeft. In vrije economieën komt de prijs van een goed in veel situaties tot stand onder invloed van vraag en aanbod (het marktmechanisme). De ondernemer zal in het algemeen (een monopolist uitgezonderd) moeten concurreren met andere aanbieders. De afnemer kan zelf beslissen van welke producent hij de producten afneemt (marktwerking). Daarbij zal de afnemer een afweging maken tussen de kwaliteit en de prijs van het geleverde product. Vanuit de ondernemer gezien heeft het voorgaande betrekking op de verkoopmarkt. Maar de ondernemer zal zelf ook materialen, grondstoffen en arbeid moeten inkopen voor zijn productieproces. Dan treedt hij op als inkoper en heeft hij te maken met de marktomstandigheden op de inkoopmarkt. Voor het nemen van verantwoorde beslissingen moet de ondernemer op de hoogte blijven van de ontwikkelingen zowel op de verkoopmarkt als op de inkoopmarkt.

Markt-
mechanisme

Marktwerking

1.5 Quick scan

Quick scan

Als een ondernemer snel een eerste indruk wil krijgen van het kwaliteitsniveau van de eigen organisatie, kan een quick scan worden gemaakt. Het Instituut Nederlandse Kwaliteit (INK) heeft een vragenlijst opgesteld waarin over 25 onderwerpen een vraag wordt gesteld. Op basis van de

antwoorden op deze vragen wordt aan de betreffende onderneming een score toegekend, die wordt vergeleken met de gemiddelde score in de betreffende branche. De vragenlijst is via www.ink.nl te downloaden.

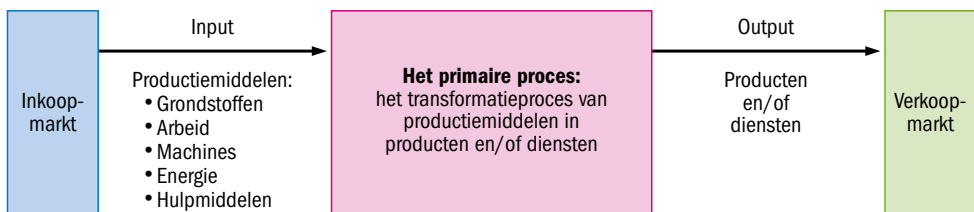
1.6 Goederen- en geldstromen

Een ondernemer moet zich een goed beeld vormen van de markt waarop hij zich begeeft en van de wensen van de afnemer (de consument). De beslissingen die de ondernemer neemt zullen vroeg of laat tot een stroom van goederen en/of diensten leiden. Veel ondernemingen zijn tegenwoordig actief op het terrein van dienstverlening, waarbij het geven van adviezen een belangrijk onderdeel uitmaakt. Hoewel bij dienstverlening bepaalde bijzondere aspecten een rol spelen, zullen we bij de bedrijfseconomische benaderingswijze het leveren van fysieke producten en het leveren van diensten onder één noemer plaatsen. In beide gevallen spreken we van een goederenstroom. Voor een ondernemer is het belangrijk dat hij inzicht heeft in de goederenstromen die het gevolg zijn van zijn beslissingen.

We lichten hierna eerst het begrip primair proces toe en gaan daarna in op de samenhang tussen de goederen- en geldstromen van een onderneming.

Met het primaire proces van een organisatie bedoelen we die activiteiten die rechtstreeks samenhangen met het product dat of de dienst die de organisatie voortbrengt. De middelen (zoals grondstoffen, machines en hulpmiddelen) die nodig zijn om een product voort te brengen, noemen we productiemiddelen. Tijdens een productieproces vormen arbeid, machines, grondstoffen en hulpmiddelen de input en is het eindproduct dat aan de klant wordt geleverd de output. We kunnen het primaire proces in een schema weergeven, zie figuur 1.2.

FIGUUR 1.2 Het primaire proces

De pijlen geven de richting van de goederenstromen binnen de onderneming weer.

Om over de productiemiddelen te kunnen beschikken zal een onderneming een tegenprestatie moeten leveren. Deze tegenprestatie heeft meestal de vorm van het betalen van een geldbedrag. Zo zal voor de aanschaf van machines een geldbedrag aan de leverancier van de machines betaald moeten worden. Aan de werknemers (de productiefactor arbeid) zal een salaris betaald moeten worden, terwijl de leveranciers van energie (zoals Vattenfall, Essent en Eneco) de betaling van de energienota zullen eisen. Dit zijn allemaal voorbeelden van uitgaande geldstromen. Daar staat tegenover

Goederen-
stroom

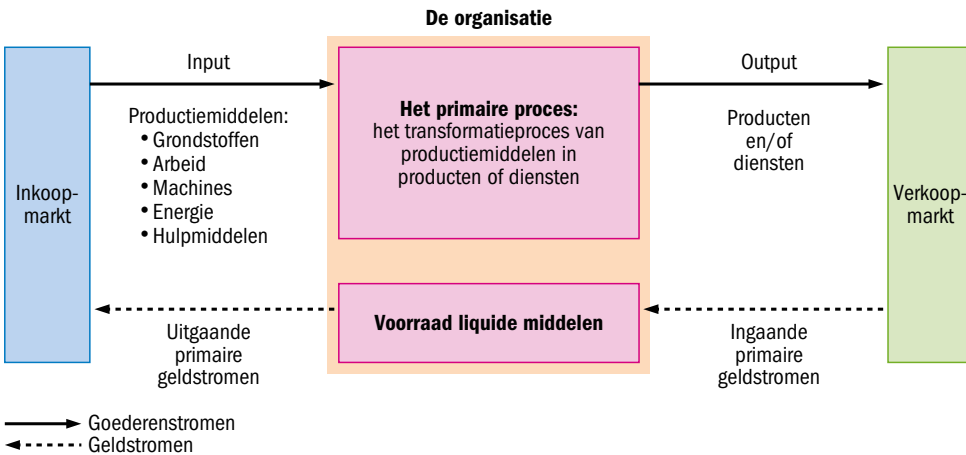
Primair
proces

Geldstromen

dat de onderneming van haar klanten geld zal ontvangen voor de geleverde producten en/of diensten. De richting van de geldstromen is tegenovergesteld aan de richting van de goederenstromen. De geldmiddelen waarover een onderneming de beschikking heeft, noemen we liquide middelen. Geldontvangsten vergroten de voorraad liquide middelen, terwijl gelduitgaven daarop in mindering komen. De goederen- en geldstromen van een organisatie geven we in figuur 1.3 weer.

Liquide middelen
Goederen- en geldstromen

FIGUUR 1.3 Goederen- en geldstromen van een organisatie

De voorraad liquide middelen aan het einde van een periode = voorraad liquide middelen aan het begin van een periode + geldontvangsten – gelduitgaven. De geldstromen die verband houden met het primaire proces noemen we primaire geldstromen.

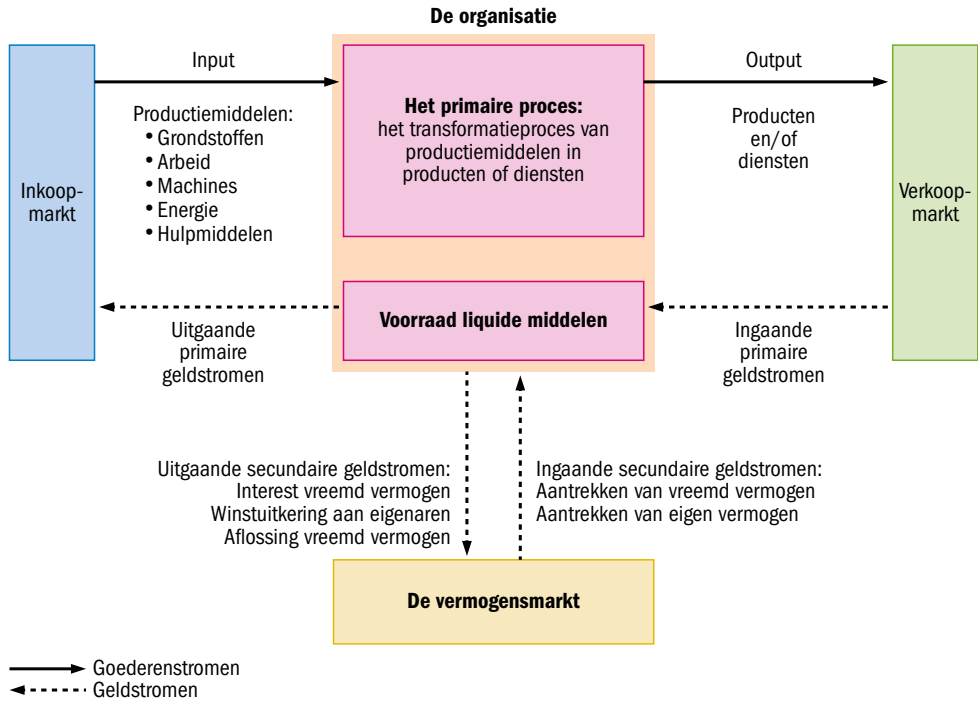
Primaire geldstromen

Het doel van een onderneming is dat uiteindelijk de ingaande primaire geldstromen de uitgaande primaire geldstromen overtreffen. In dat geval is de onderneming levensvatbaar. Tijdelijk kan zich echter de situatie voordoen dat de beschikbare financiële middelen onvoldoende zijn om alle gewenste aankopen te betalen. In dat geval kan een beroep worden gedaan op de vermogensmarkt. Zo zal een startende onderneming in het begin grote investeringen moeten verrichten, terwijl de hoeveelheid liquide middelen beperkt is. In dat geval zal een lening bij een bank mogelijk uitkomst bieden: de onderneming doet een beroep op de vermogensmarkt. Het opnemen van een lening bij een bank (een vorm van vreemd vermogen) leidt in eerste instantie tot een ingaande geldstroom. Over de lening zal in het algemeen interest en aflossing moeten worden betaald. Dit leidt tot uitgaande geldstromen naar de vermogensmarkt (waartoe ook de banken behoren). De geldstromen van en naar de vermogensmarkt noemen we secundaire geldstromen. Alle andere geldstromen noemen we primaire geldstromen. Als we ook rekening houden met de geldstromen van en naar de vermogensmarkt zien de goederen- en geldstromen eruit zoals in figuur 1.4 is weergegeven.

Vermogensmarkt

Secundaire geldstromen

FIGUUR 1.4 Goederen- en geldstromen van een organisatie met vermogensmarkt

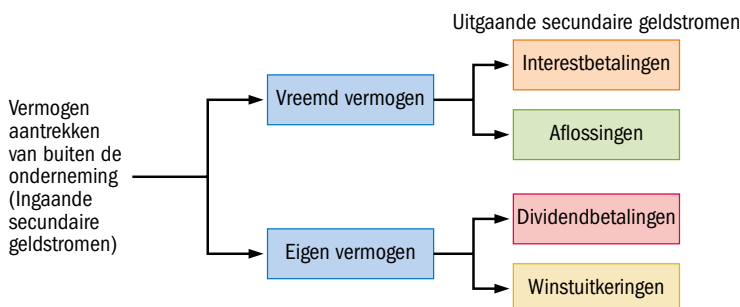

Naast vreemd vermogen kan een onderneming ook eigen vermogen aantrekken. Het eigen vermogen van ondernemingen in het Midden- en Kleinbedrijf (met de rechtsvorm van bijvoorbeeld eenmanszaak, vennootschap onder firma of bv) wordt meestal ingebracht door de eigenaren en/of familieleden of vrienden van de eigenaren. Grote bedrijven met de rechtsvorm van nv trekken eigen vermogen aan door aandelen uit te geven via de effectenbeurs. De verkoop van de aandelen aan beleggers (aandeelhouders) leidt tot een ingaande geldstroom. Het eigen vermogen hoeft in tegenstelling tot vreemd vermogen niet terugbetaald te worden. Het is permanent aan de onderneming ter beschikking gesteld. De aandeelhouders verwachten echter wel een vergoeding over het beschikbaar gestelde vermogen. Ze hebben recht op een gedeelte van de winst. Het gedeelte van de winst dat voor de aandeelhouders is bestemd, noemen we dividend. We vatten in figuur 1.5 het voorgaande kort samen.

Eigen vermogen

Dividend

FIGUUR 1.5 Vormen van vermogen

**Vermogens-
markt**

Als een onderneming van buiten de eigen organisatie geld (vermogen) aantrekt, doet zij een beroep op de vermogensmarkt. De vermogensmarkt is het geheel van vraag naar en aanbod van eigen en vreemd vermogen. Banken zijn de belangrijkste aanbieders van vreemd vermogen.

Beslissingen binnen een organisatie kunnen we niet los zien van de context waarbinnen deze beslissingen plaatsvinden. We maken in dit verband onderscheid tussen de enge context en de brede context van het ondernemen.

Enge context

Met de enge context bedoelen we de goederen- en geldstromen die te maken hebben met de:

- transacties met de inkoopmarkt;
- activiteiten binnen het primaire proces;
- transacties met de verkoopmarkt;
- transacties met de vermogensmarkt;
- belastingen en subsidies (overheid).

Bij het bepalen van de welvaart van een land kijken we vaak naar het bruto binnenlands product (bbp) per hoofd van de bevolking. Het bbp per hoofd is sterk afhankelijk van financieel-economische factoren.

1.7 Duurzaamheid, lineaire en circulaire economie

Ruime context

Als we het ondernemerschap in een ruime context plaatsen, houden we naast financieel-economische aspecten ook rekening met factoren zoals duurzaamheid, mensenrechten, volksgezondheid en wetgeving. Deze factoren zijn niet in alle gevallen in geld uit te drukken.

Brede Welvaart

De ruime context van het ondernemen sluit aan bij het begrip 'Brede Welvaart'.

In Nederland onderzocht de Commissie Breed Welvaartsbegrip in 2015 óf en zo ja, hoe er naast het bbp breder naar welvaart gekeken kan worden. In haar rapport *Welvaart in kaart* concludeerde de commissie dat er behoefte is aan één gezaghebbend instrument om de grote hoeveelheid informatie over brede welvaart duidelijk en kernachtig te presenteren. Die conclusie leidde in 2017 tot de opdracht van de regering aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) om de Monitor Brede Welvaart te maken. Op 16 mei 2018 presenteerde het CBS de eerste Monitor Brede Welvaart, die jaarlijks zal verschijnen.

Deze monitor meet onze welvaart niet uitsluitend aan de hand van het bruto binnenlands product (bbp), maar kijkt ook naar indicatoren als milieu, gezondheid, onderwijs, arbeid, veiligheid, vertrouwen en ongelijkheid.

De Monitor Brede Welvaart bestaat uit drie resultaatgebieden, die onderscheid maken in de gevolgen van ons handelen voor de:

- brede welvaart 'hier en nu';
- brede welvaart 'later';
- brede welvaart 'elders'.

Duurzaamheid

De leiding van een organisatie houdt bij haar beslissingen steeds meer rekening met de gevolgen ervan voor de omgeving, waaronder de gevolgen voor het milieu. Daarbij is het streven veelal dat de bedrijfsvoering geen nadelige gevolgen mag hebben voor het milieu. We spreken van duurzaam ondernemen als een organisatie bij haar activiteiten rekening houdt met de effecten ervan op het milieu.

Duurzaamheid

Duurzaam
ondernemen

Duurzaam ondernemen houdt in dat de goederen en diensten tegen concurrerende prijzen worden geleverd, zonder dat daardoor de aarde meer wordt belast dan ze kan dragen.

Hierna gaan we nader in op het begrip lineaire economie en vergelijken het daarna met de circulaire economie.

Lineaire economie

We spreken van een lineaire economie als grondstoffen worden gebruikt om producten te maken waarvan de consumptie leidt tot afval dat niet meer hergebruikt kan worden. Een voorbeeld daarvan is de productie van nieuwe plastics die als verpakkingsmateriaal worden gebruikt en waarbij het plastic afval, na consumptie van de goederen, wordt verbrand. De goederenstroom ziet er dan als volgt uit:

Lineaire
economie

grondstoffen → eindproducten → consumptie van eindproducten → afval

De lineaire economie heeft een aantal nadelen:

- de natuurlijke materialen (delfstoffen) die gebruikt zijn voor het maken van producten gaan verloren;
- de personeelskosten en de machinekosten die aan de fabricage van de producten zijn besteed, gaan verloren.

Circulaire economie

In een honderd procent circulaire economie is er geen sprake van afval van natuurlijke materialen. De natuurlijke materialen die in het productieproces zijn gebruikt, worden na gebruik weer teruggewonnen met eenzelfde kwaliteit als de oorspronkelijke grondstoffen en weer als grondstof gebruikt voor een volgend productieproces. De goederenstroom ziet er dan als volgt uit:

Circulaire
economie

→ grondstoffen → eindproducten → consumptie van eindproducten → afval →

Circulaire economie en uitputting van delfstoffen

De natuurlijke delfstoffen dreigen in een hoog tempo uitgeput te raken. Daarom is het belangrijk dat de circulaire economie in toenemende mate wordt toegepast. Door de snelle groei van de wereldbevolking neemt de noodzaak daartoe alleen maar toe. Om het succes van de circulaire economie te bevorderen, is het noodzakelijk dat de ondernemingen die een rol spelen binnen de circulaire economie in bedrijfseconomische zin levensvatbaar zijn. Met andere woorden: ook ondernemingen in de circulaire economie moeten financieel-economisch zelfstandig zijn.

In een circulaire economie staat het efficiënter gebruiken van grondstoffen centraal. Dat geeft milieuwinst, bijvoorbeeld omdat minder nieuwe materialen zoals plastics en metalen nodig zijn, broeikasgasemissies kunnen afnemen, verlies aan biodiversiteit wordt beperkt en de verontreiniging van bodem, water en lucht afneemt.

De circulaire economie verdelen we onder in:

- Interne circulaire economie
- Externe circulaire economie

We spreken van een interne circulaire economie als het hergebruik van afvalstoffen binnen de eigen organisatie wordt gerealiseerd. Bij een externe circulaire economie worden de afvalstoffen via de markt voor afvalstoffen verhandeld en door andere bedrijven gerecycled.

**Interne
circulaire
economie**

**Externe
circulaire
economie**

NRC, 15 SEPTEMBER 2021

Veel bereidheid om leven aan te passen voor klimaat

De zorgen over het klimaat nemen toe onder inwoners van rijke landen. Maar Nederlanders zijn relatief optimistisch.

Amsterdam. Bijna driekwart (72 procent) van de inwoners van rijke landen maakt zich zorgen over klimaatverandering. Daarbij geldt in alle landen dat er meer zorgen zijn bij vrouwen, jongeren en hoogopgeleiden. Zo'n 80 procent van alle ondervraagden is bereid de eigen manier van leven aan te passen als dat de gevolgen van de klimaatverandering zou verminderen, blijkt uit een dinsdag

gepubliceerde internationale opiniepeiling van het Amerikaanse Pew Research Center in zeventien westerse landen. In de meeste landen is het aantal mensen dat zegt 'zeer bezorgd' te zijn sinds 2015 gegroeid, vooral in Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Australië. [...] Japanners zijn zich juist minder zorgen gaan maken. [...] 59 procent van de Nederlanders verwacht in de toekomst enigszins (43 procent) of ernstig (16 procent) geraakt te worden door klimaatverandering. [...]

1.8 Rechtsvormen

Bij de oprichting van een onderneming moet een aantal zaken formeel worden geregeld. Zo zullen de noodzakelijke vergunningen verkregen moeten worden en zullen de oprichters een naam voor de nieuwe onderneming moeten bedenken. Ook is het belangrijk algemene leveringsvoorwaarden vast te stellen, zodat de afnemers weten tegen welke voorwaarden de nieuwe onderneming wil leveren.

Een andere belangrijke beslissing is de keuze van de ondernemingsvorm. Een onderneming kan kiezen in welke juridische vorm (rechtsvorm) de onderneming wordt gedreven. De keuze van de rechtsvorm heeft onder meer gevolgen voor de aansprakelijkheid, de zeggenschap en het eigendom van de onderneming. De gekozen rechtsvorm is ook van belang voor de externe relaties van de onderneming. Daarom wordt de rechtsvorm vermeld op de officiële stukken, zoals facturen en briefpapier. Bovendien heeft de keuze van de rechtsvorm invloed op de mogelijkheden om eigen en vreemd vermogen aan te trekken.

Een onderneming heeft de keuze uit onder andere de volgende acht rechtsvormen:

- 1 eenmanszaak
- 2 maatschap
- 3 commanditaire vennootschap (cv)
- 4 vennootschap onder firma (vof)
- 5 besloten vennootschap (bv)
- 6 naamloze vennootschap (nv)
- 7 vereniging
- 8 stichting

Bij de eerste vier rechtsvormen behoort de onderneming toe aan een of meer *natuurlijke personen* (*mensen*). Zij zijn in principe met hun *privévermogen* aansprakelijk voor de schulden van de onderneming. Deze rechtsvormen worden daarom *persoonlijke ondernemingsvormen* genoemd. In een cv of vof wordt een bedrijf uitgeoefend en in een maatschap wordt een beroep uitgeoefend (bijvoorbeeld een maatschap van fysiotherapeuten).

De laatste vier rechtsvormen zijn *rechtspersonen*. Een rechtspersoon is een zelfstandig lichaam met eigen rechten en plichten én een afzonderlijk vermogen. Bij deze rechtsvormen hebben de rechten en verplichtingen die door de onderneming zijn aangegaan, geen betrekking op de eigenaren persoonlijk. Ze worden daarom *onpersoonlijke ondernemingsvormen* genoemd. Als de onderneming in de vorm van een rechtspersoon wordt gedreven, zijn de eigenaren niet met hun privévermogen aansprakelijk voor de schulden van de onderneming. Alleen het vermogen dat ze aan de onderneming beschikbaar hebben gesteld, staat dan op het spel.

Tijdens het bestaan van de onderneming kunnen de omstandigheden zodanig wijzigen, dat de onderneming besluit een andere rechtsvorm te kiezen.

Ondernemings-
vorm

Natuurlijke
personen

Rechts-
personen

De keuze van de rechtsvorm heeft gevolgen voor de:

- regeling van de aansprakelijkheid (wie draagt de risico's?);
- omvang van de te betalen belastingen (vennootschapsbelasting en inkomstenbelasting);
- mogelijkheden om vermogen aan te trekken;
- sociale zekerheid en pensioenopbouw van de directeur/eigenaar;
- publicatieplicht en de rol van de accountant.

Bij de keuze van de rechtsvorm zal de ondernemer zich laten adviseren door deskundigen, zoals accountants en notarissen. Ook kan informatie worden ingewonnen bij de Kamer van Koophandel. De Kamer van Koophandel heeft regionale vestigingen, die zich bezighouden met het geven van voorlichting en informatie voor bedrijven en met de uitvoering van twee wetten: de Handelsregisterwet en de Handelsnaamwet. In het handelsregister van de Kamer van Koophandel staan ondernemingen, verenigingen en stichtingen ingeschreven. De gegevens in dit register (waaronder handelsnaam en vestigingsplaats) kunnen door iedereen worden geraadpleegd.

Het bestuur van de regionale Kamers van Koophandel bestaat uit vertegenwoordigers van regionale ondernemers- en werknemersorganisaties. Op deze wijze kunnen bedrijven uit de regio invloed uitoefenen op het beleid van de Kamers van Koophandel. Nadere informatie over de Kamer van Koophandel is te vinden op www.kvk.nl.

In de paragrafen 1.8.1 tot en met 1.8.3 lichten we de verschillende rechtsvormen nader toe.

We gaan nader in op de eenmanszaak, de vennootschap onder firma (vof) en de besloten vennootschap (bv). Voor deze rechtsvormen bespreken we de aspecten aansprakelijkheid, te betalen belastingen (fiscale aspecten), de mogelijkheden om vermogen aan te trekken, sociale zekerheid en pensioenopbouw, publicatieverplichtingen en de rol van de accountant. Ook sommen we de belangrijkste voor- en nadelen van deze rechtsvormen in het kort op. Hierbij gaan we uit van de situatie zoals die in 2021 gold. Het is raadzaam bij de keuze van de rechtsvorm de hulp van externe adviseurs in te roepen. Ook kan informatie via internet worden verkregen. In dat verband zijn ook de websites www.notaris.nl en www.kvk.nl van belang.

1.8.1 Eenmanszaak

Eenmanszaak

Een ondernemer die als rechtsvorm de eenmanszaak kiest, heeft de eigenendom en de leiding van de onderneming. De financiële resultaten van een eenmanszaak zijn sterk afhankelijk van de inzet en bekwaamheden van de eigenaar. Wanneer de eigenaar zich (bijvoorbeeld door ziekte of het bereiken van een hoge leeftijd) uit de eenmanszaak wil terugtrekken, is het vaak moeilijk een geschikte opvolger te vinden. Startende ondernemingen worden, omdat ze meestal op kleine schaal beginnen, vaak opgericht in deze rechtsvorm. 'Eenmanszaak' betekent overigens niet dat er geen werknemers in dienst kunnen zijn. Ook ondernemingen met een groot aantal werknemers kunnen de rechtsvorm van eenmanszaak hebben.

Aansprakelijkheid

Bij een eenmanszaak is er geen juridische scheiding tussen het vermogen van de onderneming en het privévermogen van de eigenaar. De eigenaar is met zijn totale vermogen aansprakelijk voor de schulden van de onderneming. In geval van faillissement wordt ook het privévermogen van de eigenaar aangesproken om de schulden van de eenmanszaak te voldoen.

Aansprakelijkheid

Huwelijkse voorwaarden

Bij rechtspersonen is er een duidelijke juridische scheiding tussen het zakelijk vermogen van de rechtspersoon en het privévermogen van de eigenaren/bestuurders. Dit is echter niet het geval bij natuurlijke personen (zoals eenmanszaak, maatschap, vennootschap onder firma of commanditaire vennootschap).

Huwelijkse voorwaarden

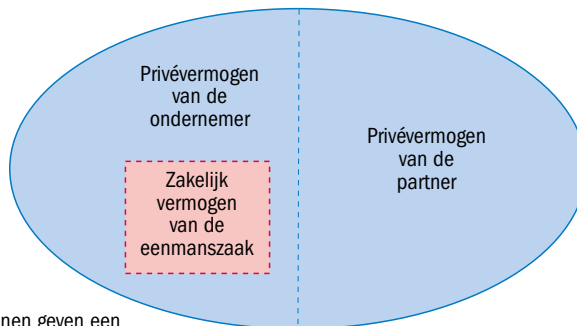
Als de eigenaar van een onderneming die geen rechtspersoonlijkheid bezit, trouwt of een geregistreerd partnerschap aangaat zonder vooraf huwelijkse voorwaarden op te stellen, dan is men gehuwd of is een geregistreerd partnerschap aangegaan in *algehele gemeenschap van goederen*. Dat houdt onder andere in dat de partner van de eigenaar mede aansprakelijk is voor de schulden van de onderneming (natuurlijk persoon). Als de partner over een privévermogen beschikt en de natuurlijke persoon (de onderneming) gaat failliet, dan kan de schuld verhaald worden op het privévermogen van de partner.

Algehele gemeenschap van goederen

Bij een algehele gemeenschap van goederen is er geen scheiding tussen het zakelijk vermogen en het privévermogen van de partners. We geven dat in figuur 1.6 weer, waarbij we veronderstellen dat de onderneming in de vorm van een eenmanszaak wordt gedreven.

Zakelijk vermogen

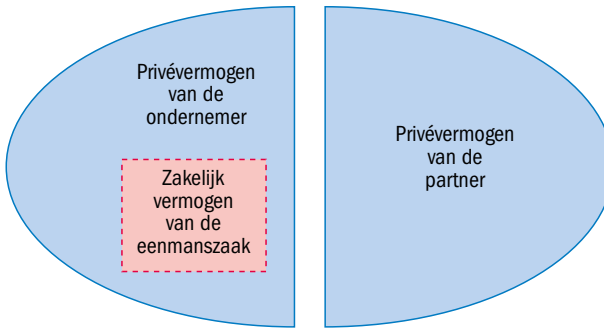
FIGUUR 1.6 Algehele gemeenschap van goederen

De stippellijnen geven een denkbeeldige scheiding aan, juridisch bestaat deze scheiding niet.

In voorgaande situatie loopt de partner van de ondernemer het risico het privévermogen te verliezen. Als men dat risico niet wil lopen, moet er een juridische scheiding worden aangebracht tussen het vermogen van de eigenaar van de eenmanszaak en het vermogen van de partner. Om dat te bereiken moeten de gehuwden en/of geregistreerd partners huwelijkse voorwaarden opstellen (bij voorkeur vóór het sluiten van het huwelijk of het aangaan van het geregistreerd partnerschap), waarin deze scheiding van de vermogens wordt vastgelegd. De situatie die dan ontstaat, geven we in figuur 1.7 weer.

FIGUUR 1.7 Huwelijkse voorwaarden waarbij een scheiding tussen de vermogens van de ondernemer en de partner is vastgelegd

In deze situatie (figuur 1.7) is er geen juridische scheiding tussen het zakelijk en privévermogen van de ondernemer, maar wel tussen het vermogen van de ondernemer en het vermogen van de partner. De partner is niet aansprakelijk voor de schulden van de onderneming. Bij ondernemingen die geen rechtspersoonlijkheid bezitten (zoals een eenmanszaak en vennootschap onder firma), verdient de situatie zoals in figuur 1.7 is geschetst, de voorkeur.

Tijdens het huwelijk kunnen alsnog huwelijkse voorwaarden worden gemaakt, maar de rechtbank zal dan alleen goedkeuring verlenen als er geen benadeling van crediteuren optreedt.

Fiscale aspecten

De winsten die de eigenaar van een eenmanszaak geniet, zijn onderworpen aan de inkomstenbelasting. De inkomstenbelasting wordt geheven volgens een progressief stelsel. Dat wil zeggen dat over de eerste schijven van het belastbaar inkomen een lager belastingtarief wordt geheven dan over de hogere schijven. De percentages van de inkomstenbelasting (inclusief premies volksverzekeringen) voor personen tot 65 jaar beginnen bij 37,10% en lopen op naar 49,50% van het belastbaar inkomen (gegevens over het belastingjaar 2021). Daarom kan het voor eenmanszaken met hoge winsten op grond van fiscale aspecten aantrekkelijk zijn een andere rechtsvorm te kiezen. In paragraaf 1.10 gaan we nader op de fiscale aspecten in.

Aantrekken van vermogen

Het vermogen dat door de eigenaar beschikbaar is gesteld en de ingehouden winsten zijn voor de eenmanszaak de belangrijkste bronnen van eigen vermogen. Daarnaast kan van buiten de onderneming (vreemd) vermogen worden aangetrokken. Externe financiers (veelal banken) zullen bij het verstreken van *vreemd vermogen* vooral letten op:

- de winstverwachtingen van de onderneming;
- het vertrouwen in de ondernemingsleiding (kwaliteiten van de ondernemer of het managementteam);
- de aard van het bedrijf en de branche waarin het actief is;
- de omvang van het eigen vermogen van de onderneming en het privévermogen van de ondernemer/eigenaar;
- het beschikbaar zijn van onderpanden, zoals machines, inventaris, voorraden en debiteuren.

Als banken op basis van de eerste drie aspecten bereid zijn krediet te verstrekken, zullen ze daarnaast vaak nog een onderpand vragen voor de te verstrekken lening. Het onderpand dient voor de banken als zekerheidsstelling. Als de onderneming niet aan haar verplichtingen voldoet, kan de bank het onderpand verkopen en uit de opbrengst haar vordering verhalen.

Sociale zekerheid en pensioenopbouw

De eigenaar van een eenmanszaak is een zelfstandige en kan geen aanspraak maken op werknemersverzekeringen, zoals de Werkloosheidswet (WW), de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) en de Ziektewet (ZW). De eigenaar van een eenmanszaak kan niet deelnemen aan een pensioenfonds en zal zijn pensioenvoorziening zelf moeten regelen. Zo kan de eigenaar een beleggingsportefeuille opbouwen. De inleg in de beleggingsportefeuille is fiscaal niet aftrekbaar. Het is ook mogelijk een lijfrenteovereenkomst te sluiten. De premies die in verband daarmee moeten worden betaald, zijn fiscaal aftrekbaar. Bijgevolg worden de toekomstige uitkeringen op basis van de lijfrente fiscaal belast. Een andere mogelijke bron van inkomsten nadat een ondernemer zijn activiteiten heeft gestaakt, vloeit voort uit het bezit van onroerend goed (bijvoorbeeld een zakenpand). Een ondernemer kan het pand waarin zijn onderneming was gehuisvest, na beëindiging van zijn activiteiten, gaan verhuren. De waarde van het pand valt in box 3 (zie paragraaf 1.10). Over de waarde van het pand in verhuurde staat wordt een fictief rendement berekend en als inkomen aangemerkt. Over dit fictieve rendement moet inkomstenbelasting (in box 3) worden betaald. De feitelijk ontvangen huur is vrij van belasting. Het bezit van bedrijfspanden en de huuropbrengsten die daaruit voortvloeien, zijn voor de ondernemer die zijn activiteiten heeft gestaakt een vorm van pensioenvoorziening.

WW
WAO
WIA
ZW
Pensioen-
voorziening

Ondernemers die nog geen 65 jaar zijn en aan een uren criterium voldoen, kunnen een oudedagsreserve opbouwen. Jaarlijks kan een gedeelte van de winst aan de oudedagsreserve worden toegevoegd. Over deze dotatie is in het jaar waarin de toevoeging plaatsvindt geen inkomstenbelasting verschuldigd. Toekomstige afnames van de oudedagsreserve worden op het moment van deze afname belast. De toevoeging (dotatie) aan de oudedagsreserve leidt tot uitstel (maar geen afstel) van belastingbetaling. De toename en/of afname van de oudedagsreserve leidt niet tot geldstromen, met uitzondering van het feit dat de uitgaande geldstroom naar de belastingdienst wordt uitgesteld. De oudedagsreserve kan op ieder gewenst moment worden omgezet in een lijfrenteverzekering. Tegenover de belaste afname van de oudedagsreserve staat dan een even hoog bedrag aan aftrekbare lijfrentepremie. De betaling van de lijfrente leidt op het moment van storting tot een uitgaande geldstroom en in de toekomst tot een ingaande geldstroom.

Oudedags-
reserve

Lijfrente-
verzekering

Alleen mensen in loondienst, met uitzondering van de directeur-groothouder bij een bv (zie hierna), kunnen aanspraak maken op uitkeringen op grond van de sociale verzekeringen, zoals de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) en de Ziektewet (ZW). Met ingang van 1 januari 2006 is de WIA in werking getreden. De WIA is opgebouwd uit twee onderdelen: de Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten (IVA) en de Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsongeschikten (WGA).

IVA
WGA

De ziektewet is grotendeels geprivatiseerd. De verplichting tot doorbetaling van loon gedurende 104 weken is bijna geheel op de schouders van de ondernemer gekomen. Er zijn inmiddels verschillende mogelijkheden om

het risico van ziektegeld te verzekeren. Ook de ondernemer kan zelf aan de (collectieve) ziekteverzuimverzekering deelnemen. Nadere informatie is te vinden op www.uwv.nl en www.rijksoverheid.nl.

Zorgverzekering

Zorg- verzekering

Met ingang van 1 januari 2006 is er een zorgverzekering voor iedereen. Voor de kosten ervan kan een tegemoetkoming worden verleend. Dit is de zorgtoeslag waarvan de hoogte afhankelijk is van het inkomen van de verzekerde. Ook het inkomen van de eventuele partner is van belang bij de vaststelling van de hoogte van de zorgtoeslag (zie www.toeslagen.nl).

Publicatieverplichtingen en de rol van de accountant

Een eenmanszaak hoeft zijn financiële gegevens (zoals de balans en winst- en verliesrekening) niet te publiceren. Dit wordt door menig ondernemer als een voordeel gezien, omdat de meeste ondernemers derden (bijvoorbeeld concurrenten) geen inzicht willen verschaffen in de behaalde resultaten.

Accountant

De accountant is een belangrijke adviseur voor het MKB. Uit een onderzoek blijkt dat 47% van de ondernemingen in het MKB de accountant (of boekhouder) als belangrijkste adviseur zien. De accountant wordt met name ingeschakeld bij:

- opstellen van de jaarrekening
- grote investeringen
- overnames en bedrijfsopvolging
- wijzigingen in de leiding
- uitbreiding van de externe financiering

Voor- en nadelen van de eenmanszaak

Voordelen eenmanszaak

Voordelen van de eenmanszaak zijn:

- Snelle besluitvorming is mogelijk, omdat de eigenaar niet met mede-eigenaren hoeft te overleggen.
- Grote betrokkenheid van de eigenaar bij het bedrijfsgebeuren omdat zijn inkomen in veel gevallen (volledig) afhankelijk is van de resultaten van zijn zaak.
- Fiscaal aantrekkelijk bij lage winsten.

Nadelen eenmanszaak

Nadelen van de eenmanszaak zijn:

- Juridisch zijn persoon en bedrijf één. Stopt de ondernemer, dan houdt het bedrijf juridisch gezien op te bestaan.
- Het inkomen van de eigenaar kan sterk schommelen, omdat het afhankelijk is van de bedrijfsresultaten.
- De eigenaar is in geval van faillissement ook met zijn privévermogen aansprakelijk voor de schulden van de eenmanszaak.

1.8.2 Vennootschap onder firma (vof)

Vennootschap onder firma

Als twee of meer natuurlijke personen samen een onderneming willen drijven, kunnen ze kiezen voor de rechtsvorm van de vof. De firmanten van een vof kunnen natuurlijke personen zijn (bijvoorbeeld familieleden, kennissen of vrienden), maar ook een rechtspersoon zoals een bv kan een firmant zijn. De oprichting van een vof moet schriftelijk gebeuren. Een notariële akte is niet verplicht, maar verdient wel aanbeveling. Een vof moet in het handelsregister (dat wordt bijgehouden door de Kamer van Koophandel) worden ingeschreven.

De vof is een vennootschap ter uitoefening van een *bedrijf* onder een gemeenschappelijke naam. De vennoten kunnen geld, maar ook goederen, arbeid, octrooien of andere zaken van waarde inbrengen. De vennoten hebben samen de leiding over de vof. Een vof tussen echtgenoten is ook mogelijk. Deze zogenoemde manvrouwfirma heeft als voordeel dat beide firmanten als zelfstandige ondernemer worden aangemerkt en recht hebben op de fiscale faciliteiten die daaraan zijn verbonden. Omdat het voortbestaan en de financiële resultaten van een vof niet afhankelijk zijn van één persoon, zijn de mogelijkheden om een vof voort te zetten groter dan bij een eenmanszaak.

Een samenwerkingsverband tussen twee of meer personen waarin een *beroep* wordt uitgeoefend is een maatschap. Zo zijn er maatschappen van fysiotherapeuten, chirurgen, advocaten en notarissen. In grote lijnen gelden voor de vof en de maatschap dezelfde regels (met name op fiscaal terrein). In plaats van vof mag daarom in veel gevallen ook maatschap worden gelezen.

Maatschap

Aansprakelijkheid

Ieder van de vennoten is hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden van de vof. Ook het privévermogen van de vennoot kan worden aangesproken. Bij faillissement worden de schuldeisers van de vof zo veel mogelijk betaald uit het vermogen van de vof. Als dit niet toereikend is, kunnen de schuldeisers aanspraak maken op het hele privévermogen van iedere vennoot afzonderlijk. Deze zakelijke schuldeisers staan dan op gelijke hoogte met de privé-schuldeisers van de vennoten.

Hoofdelijk aansprakelijk

Er ontstaan door de vof aansprakelijkheden voor alle vennoten, tenzij het gaat om handelingen die niet binnen het doel van de vof passen. Ook kunnen in het vof-contract beperkingen worden opgelegd met betrekking tot de bevoegdheid van individuele vennoten om de vof te vertegenwoordigen. Zo kan bijvoorbeeld worden vastgelegd dat voor het aangaan van verplichtingen boven een bepaald bedrag, de toestemming van alle vennoten vereist is. In het vof-contract kunnen onder meer afspraken worden vastgelegd over de winstverdeling, de voorschotten op de winst, opnames uit de kas en onkostenvergoedingen. De afspraken tussen de firmanten van de vof hebben geen externe werking.

Fiscale aspecten, sociale zekerheid, pensioenen et cetera

De fiscale aspecten, sociale zekerheid en pensioenen, publicatieverplichtingen en de rol van de accountant bij een vof zijn vergelijkbaar met de situatie die geldt voor de eenmanszaak. Dit geldt ook voor de voor- en nadelen van deze rechtsvorm. De mogelijkheden om vermogen aan te trekken zullen in het algemeen echter groter zijn dan bij een eenmanszaak, omdat het eigendom en de leiding niet afhankelijk zijn van één persoon.

De vof en de maatschap worden voor de omzetbelasting en (als er personeel is) ook voor de loonbelasting als zelfstandige eenheid beschouwd.

Bij een vof moeten er maatregelen worden getroffen om het voortbestaan van de vof te waarborgen in geval een van de vennoten komt te overlijden. Zo kan er een compagnonverzekering worden afgesloten die ervoor zorgt, dat de nabestaanden van de overleden vennoot verzorgd achterblijven. De risicoverzekeringen moeten wel *kruislings* (over en weer) worden gesloten.

Risico-verzekeringen

Ook een zelfstandige ondernemer heeft aanspraak op ouderdomspensioen op grond van de Algemene Ouderdoms Wet (AOW). Er zijn ook andere manieren om oudedagsvoorzieningen op te bouwen, zoals de opbouw van oudedagsvoorzieningen in eigen beheer, oudedagsvoorzieningen uit de opbrengst van het te verkopen bedrijf en het gebruikmaken van de oudedagsreserve. Een

Oudedags-reserve

ondernemer die gebruikmaakt van de oudedagsreserve hoeft over het gedeelte van de winst dat in een bepaald jaar aan de oudedagsreserve wordt toegevoegd geen inkomstenbelasting af te dragen. In het jaar waarin er bedragen aan de oudedagsreserve worden onttrokken, wordt alsnog inkomstenbelasting geheven over het bedrag dat aan de oudedagsreserve is onttrokken. De oudedagsreserve leidt in feite tot uitstel van belastingbetaling. Naast de oudedagsreserve kan de ondernemer gebruikmaken van bepaalde vrijstellingen, waardoor het te betalen belastingbedrag lager wordt.

1.8.3 Besloten vennootschap (bv)

Besloten vennootschap

De besloten vennootschap is een vennootschap waarbij het maatschappelijk kapitaal verdeeld is in aandelen die niet vrij overdraagbaar zijn (de aandelen staan *op naam*). Van de aandelen worden geen aandeelbewijzen uitgegeven. In plaats daarvan houdt de bv een register bij waaruit blijkt welke personen deelnemen in de bv en voor welk aantal aandelen. Op grond van wettelijke voorschriften is de overdracht van aandelen van een bv aan beperkingen onderhevig.

Algemene Vergadering van Aandeelhouders

Binnen de bv kunnen we de volgende drie geledingen onderscheiden.

- 1 *De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA)*. De AVA komt minimaal één keer per jaar bijeen. Belangrijke taken van de AVA zijn:
  - vaststellen van de jaarrekening;
  - benoemen van leden van de Raad van Bestuur;
  - verlenen van toestemming voor een aantal belangrijke beslissingen, zoals wijziging van de statuten, uitgifte van aandelen en fusie.
 In het algemeen hebben de aandeelhouders het recht om per aandeel één stem in de AVA uit te brengen.
- 2 *De Raad van Bestuur (RvB)*. De RvB (de directie) is belast met de dagelijkse leiding van de bv. Voor belangrijke beslissingen is veelal de toestemming van de AVA of de Raad van Commissarissen vereist.
- 3 *De Raad van Commissarissen (RvC)*. Er kan bij de bv een RvC zijn ingesteld. De RvC houdt toezicht op en geeft adviezen aan de RvB.

Raad van Bestuur Raad van Commissarissen

Zeggenschap

Zeggenschap

De aandeelhouders zijn de eigenaren van de bv. Zij kunnen hun macht uitoefenen via de AVA. De dagelijkse leiding van de bv berust bij de RvB (de directie), die door de AVA wordt benoemd. In de statuten kan bepaald worden dat er een RvC moet worden benoemd, die namens de aandeelhouders toezicht op het bestuur moet uitoefenen.

Aandelen

De aandeelhouders hebben recht op een deel van de winst. De rechten die aan aandelen verbonden zijn, kunnen verschillen. Er zijn onder andere de volgende aandelen:

- *Gewone aandelen*: deze aandelen geven stemrecht in de AVA en recht op een evenredig deel in de winst van de bv;
- *Winstpreferente aandelen*: aandelen die voorrechten geven bij de winstverdeling;
- *Prioriteitsaandelen*: aandelen die extra zeggenschap geven bij belangrijke zaken, zoals de benoeming van leden van de Raad van Bestuur, beslissingen over grote investeringsprojecten en de uitbreiding van het aandelenkapitaal.

Afhankelijk van de vraag aan wie de aandelen van een bv zullen worden overgedragen, is de overdracht vrij of geblokkeerd. De groep van personen

waaraan op grond van de wet de aandelen van een bv vrij kunnen worden overgedragen, zijn:

- echtgenoot of geregistreerd partner;
- bloedverwanten en aanverwanten in de rechte lijn onbeperkt en in de zijlijn tot en met de tweede graad;
- medeaandeelhouders;
- de besloten vennootschap zelf.

Het besloten karakter van een bv komt ook tot uitdrukking in de blokkeringsregeling. De blokkeringsregeling kan de vorm hebben van een goedkeuringsregeling of een aanbiedingsregeling.

Bij een goedkeuringsregeling heeft de aandeelhouder die zijn aandelen wil overdragen, hiervoor de goedkeuring nodig van een bij statuten daartoe aangewezen orgaan van de vennootschap. Dit orgaan kan de AVA of de RvB zijn. Als de statuten een aanbiedingsregeling bevatten, moet een aandeelhouder die zijn aandelen wil verkopen, deze eerst aan zijn mede-aandeelhouders aanbieden.

Zowel bij de goedkeuringsregeling als de aanbiedingsregeling geldt dat de aandeelhouder die zijn aandelen wil verkopen een prijs moet krijgen die gelijk is aan de waarde die door een of meer onafhankelijke deskundigen is vastgesteld.

Aansprakelijkheid

Tot op het moment dat aan alle juridische formaliteiten voor de oprichting en inschrijving van een bv is voldaan, zijn de oprichters hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden van de bv. Als er aan alle wettelijke voorschriften voor oprichting is voldaan, blijft de aansprakelijkheid van de aandeelhouders beperkt tot het bedrag waarvoor zij aandelen in de bv hebben genomen. De aandeelhouders zijn niet met hun privévermogen aansprakelijk voor de schulden van de bv. De houders van niet-volgestorte aandelen kunnen, bijvoorbeeld in geval van faillissement, verplicht worden tot volstorting. Het niet-volgestorte gedeelte is gelijk aan het verschil tussen de nominale waarde van het aandeel en het bedrag dat op het aandeel is gestort. De oudeigenaar die zijn niet-volgestorte aandelen heeft verkocht, blijft minimaal één jaar na de overschrijving aansprakelijk voor volstorting (tot aan de nominale waarde) als dat wordt verlangd.

Op grond van de anti-misbruikwetgeving kunnen de bestuurders van een bv in het geval van een faillissement hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld. Er moet dan wel sprake zijn geweest van kennelijk onbehoorlijk bestuur en dat moet tevens een belangrijke oorzaak van het faillissement zijn.

Wanbeleid

Het feit dat een bv een zelfstandige drager van rechten en plichten is, betekent niet dat de bestuurders maar hun gang kunnen gaan. Bestuurders van een bv die door opzet of grove schuld van de bestuurders (onbehoorlijk bestuur) failliet gaat, kunnen persoonlijk aansprakelijk worden gesteld. Ook kunnen de schuldeisers van de gefailleerde bv hun vorderingen verhalen op de andere bv's die tot dezelfde holding behoren. In geval van onbehoorlijk bestuur is de bestuurder in privé aansprakelijk voor gemaakte schulden in de bv.

Indien een onderneming dertien maanden na afloop van een boekjaar de jaarrekening niet heeft gedeponereerd bij de KvK, is er een vermoeden van onbehoorlijk bestuur en wordt de bewijslast omgedraaid. De bestuurder moet dan aantonen dat er geen sprake is van onbehoorlijk bestuur.

**Blokkerings-
regeling**

**Goedkeurings-
regeling**

**Aanbiedings-
regeling**

**Aansprakelijk-
heid**

**Anti-misbruik-
wetgeving**

**Onbehoorlijk
bestuur**

*Bestuurdersaansprakelijkheid***Bestuurders-
aansprakelijk-
heid**

De bestuurders van een rechtspersoon zijn in principe niet met hun privévermogen aansprakelijk voor de schulden van de rechtspersoon. Daar is echter een uitzondering op: als de bestuurder van een rechtspersoon zich schuldig heeft gemaakt aan wanbeleid (waaronder fraude) dan kan de bestuurder ook met zijn privévermogen aansprakelijk worden gesteld. Dit wanbeleid moet dan wel worden aangetoond, wat lang niet altijd eenvoudig is.

Een voorbeeld van wanbeleid is de dieselaffaire van autofabrikant Volkswagen. Tegen de voormalig CEO van Volkswagen, Martin Winterkorn, loopt zowel in Duitsland als in Amerika een gerechtelijk onderzoek. Een eventuele veroordeling kan leiden tot een straf in de vorm van een geldboete en/of gevangenisstraf. Ook het Volkswagenconcern eist in verband met deze affaire een schadevergoeding van €10 miljoen van haar voormalig topman.

Fiscale aspecten**Vennoot-
schaps-
belasting**

De winsten van een bv zijn onderworpen aan de *vennootschapsbelasting*. Over het belastbare bedrag tot en met €245.000 moet 15% vennootschapsbelasting worden betaald en over het meerdere 25% (tarieven voor het belastingjaar 2021).

Omdat de belastingtarieven kunnen veranderen is het raadzaam de actuele ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend te volgen en/of een fiscaal specialist in te schakelen.

De AVA beslist op welke wijze de winst na vennootschapsbelasting wordt verdeeld. In het algemeen zal een deel van de winst na vennootschapsbelasting aan de aandeelhouders in de vorm van dividend worden uitgekeerd. Bij een bv wordt de winst na aftrek van vennootschapsbelasting bij de directeur-groootaandeelhouder (DGA) aangemerkt als inkomen uit aanmerkelijk belang. Het inkomen uit aanmerkelijk belang valt bij de DGA in box 2 en de DGA moet daarover inkomstenbelasting betalen. Er is dan sprake van *dubbele belasting*: in eerste instantie is over de ondernemingswinst vennootschapsbelasting betaald, daarna wordt bij de DGA over de winst na aftrek van vennootschapsbelasting nog eens inkomstenbelasting geheven. In paragraaf 1.10 gaan we nader op de fiscale aspecten in.

**Dubbele
belasting****Aantrekken van vermogen**

De mogelijkheden om eigen vermogen aan te trekken zijn bij een bv groter dan bij de eenmanszaak en vennootschap onder firma. De aandelen van een bv kunnen in het bezit zijn van directieleden, familie en/of vrienden of bevriende (zaken)relaties, maar ze zijn niet in handen van het 'grote publiek'. Omdat de aandelen niet vrij verhandelbaar zijn en geen beursnotering hebben, is het aantal personen en instellingen, die de aandelen zouden willen kopen, beperkt. Omdat de bv over relatief (ten opzichte van de hiervoor besproken rechtsvormen) veel eigen vermogen kan beschikken en het voortbestaan niet afhankelijk is van één of enkele personen, zijn de mogelijkheden om vreemd vermogen aan te trekken ook groter. De continuïteit van een bv is in het algemeen goed, omdat er veelal verschillende vermogensverschaffers en bestuurders zijn. Dit verruimt de mogelijkheden om vreemd vermogen aan te trekken.

Met ingang van 1 oktober 2012 worden er minder wettelijke eisen gesteld aan de oprichting van een bv. Dat neemt niet weg dat het aanbeveling

verdient een adviseur (bijvoorbeeld een accountant of fiscaal specialist) in te schakelen bij de oprichting van een bv.

Sociale zekerheid en pensioenopbouw

Bij een bv zijn de aandelen in handen van een beperkt aantal personen en ze zijn meestal niet vrij verhandelbaar. In veel gevallen bezit de directeur een groot gedeelte of zelfs alle aandelen van de bv waaraan hij leiding geeft. Er is dan sprake van een directeur-grotaandeelhouder (DGA). De directeur van een bv (en dus ook een DGA) is in loondienst van de bv. Dit betekent dat het salaris van de DGA kosten zijn voor de bv en dat de DGA inkomstenbelasting moet betalen over dit salaris. De DGA komt echter *niet* in aanmerking voor de sociale werknemersverzekeringen. Dat moet hij zelf regelen. De positie van de DGA verschilt ten aanzien van dit aspect niet van de situatie van de eigenaar van een eenmanszaak.

Werknemers (dus ook de DGA) kunnen deelnemen aan een collectieve pensioenvoorziening die door de bv is afgesloten. Tot 1 april 2017 was het voor de DGA mogelijk een pensioen in eigen beheer op te bouwen. In dat geval kan een pensioen-bv worden opgericht. Periodiek stort de DGA een bedrag in de pensioen-bv. Het bedrag dat in de pensioen-bv is gestort, is vrij beschikbaar voor de financiering van de ondernemingsactiviteiten. Het kan echter ook worden belegd. Tijdens het werkzame leven van de DGA wordt een zodanig bedrag opgebouwd, dat daaruit het pensioen van de DGA kan worden betaald. Als de financiële middelen van de pensioen-bv zijn aangewend voor de financiering van de onderneming, moeten deze financiële middelen weer beschikbaar komen op het moment dat het pensioen aan de DGA moet worden uitbetaald. Het voordeel van een pensioen-bv is bovendien dat bij faillissement van de bv waarin de ondernemingsactiviteiten plaatsvinden (de werkmaatschappij), de opgebouwde pensioenrechten buiten schot blijven. Met ingang van 1 juli 2017 is het niet meer mogelijk een pensioen in eigen beheer verder op te bouwen. Een DGA heeft de mogelijkheid het voor 1 juli 2017 opgebouwde pensioen in eigen beheer (PEB) te behouden of af te kopen. De wetgeving omtrent de pensioenopbouw is sterk aan verandering onderhevig. Het inschakelen van een adviseur op dit gebied is onontbeerlijk.

Directeur-grotaandeelhouder

1

Pensioenopbouw

Publicatieplicht en rol van de accountant

Een bv is verplicht zijn balans en winst- en verliesrekening met toelichtingen te publiceren.

Publiceren houdt in dat de te publiceren gegevens worden gedeponereerd bij het handelsregister (dat wordt bijgehouden door de Kamer van Koophandel) waar de onderneming volgens haar statuten is gevestigd.

Naarmate een onderneming groter is, worden er hogere eisen gesteld aan de inrichting en deponering van de winst- en verliesrekening en de balans. Daarnaast zijn grote ondernemingen verplicht hun jaarrekening te laten controleren door een externe accountant.

Op deze onderwerpen gaan we in hoofdstuk 2 nader in.

Publiceren

Voor- en nadelen besloten vennootschap

We noemen hierna voor- en nadelen van een bv ten opzichte van een eenmanszaak/vof.

Voordelen van een besloten vennootschap zijn:

- In vergelijking met de eenmanszaak en de vof kan een relatief groot eigen vermogen bijeengebracht worden, omdat er bij een bv meerdere aandeelhouders zijn.

Voordelen besloten vennootschap

- Een groter eigen vermogen maakt het (in combinatie met goede winstverwachtingen) mogelijk meer vreemd vermogen aan te trekken.
- De aansprakelijkheid van de aandeelhouders (eigenaren) is beperkt tot het bedrag van hun deelname. Maar in de praktijk zal de financier (de bank) toch eisen dat de eigenaren hoofdelijk aansprakelijk zijn. Dat is zeker het geval als de bv relatief veel vreemd vermogen heeft.
- De continuïteit van de onderneming is groter, omdat de leiding en de eigendom niet afhankelijk zijn van een of enkele personen.
- De winsten van een bv worden niet belast volgens het progressieve stelsel, zoals bij de eenmanszaak en de vof.

Nadelen besloten vennootschap

Nadelen van een besloten vennootschap zijn:

- Over de winst moet tweemaal belasting worden betaald. De bv betaalt vennootschapsbelasting over de fiscale winst van de bv en de aandeelhouders betalen inkomstenbelasting over de winst na aftrek van vennootschapsbelasting.
- Aandelen zijn meestal niet vrij verhandelbaar.

Bart Romijnders vertelt welke argumenten voor hem een rol speelden bij de keuze van de rechtsvorm: 'Ik heb in 2016 gekozen voor de rechtsvorm eenmanszaak en ben begonnen in een gehuurd bedrijfspand. Op een andere locatie, bij een collega van wie ik tegen betaling een spuitcabine huurde, werden de auto's door mij gespoten. In het begin beschikte ik over weinig startkapitaal en waren de activiteiten nog bescheiden van omvang. Huren was toen voor mij een logische keuze. De financiële risico's waren in het begin beperkt, waardoor de keuze voor de rechtsvorm van eenmanszaak gerechtvaardigd was. Inmiddels leven we in 2022 en zijn de activiteiten drastisch uitgebreid. Ik heb besloten een nieuw pand te laten bouwen, waarin zowel een ruimte voor schadeherstel en restauratie als een eigen spuitcabine is ondergebracht. Door de investeringen in het nieuwe pand en het feit dat deze voor een groot deel met vreemd vermogen zijn gefinancierd, zijn de bedrijfsrisico's aanzienlijk toegenomen. Mede daarom heb ik de eenmanszaak laten omzetten in een besloten vennootschap.'

Verschillende soorten bv's

In principe kent de Nederlandse wetgeving maar één soort bv. Toch wordt in de dagelijkse (advies)praktijk gewerkt met meer namen om een bv aan te duiden. De bv wordt in de praktijk voor vele soorten activiteiten ingezet. We lichten de volgende specifieke vormen van bv's kort toe: management-bv en vastgoed-bv.

Management-bv

Management- bv

Een management-bv is een bv die het management voert over een of meer andere bv's.

De management-bv moet haar diensten aan meerdere opdrachtgevers verlenen, of in concernverband een aantal ondernemingen besturen. Een management-bv wordt meestal opgericht om fiscale motieven. De winst van de management-bv kan bijvoorbeeld worden gebruikt voor het opbouwen van een pensioenvoorziening. Er moet een 'waterdicht' contract worden gesloten tussen de management-bv en de bv of bv's waaraan door de management-bv leiding wordt gegeven. Daarin mag bijvoorbeeld niets worden opgenomen over secundaire arbeidsvoorwaarden, zoals vergoeding voor telefoonkosten, auto van de zaak en snipperdagen. Nadeel van een management-bv is dat de arbeidsrechtelijke

bescherming, zoals ontslagbescherming, wordt opgeheven. De fiscus zal de management-bv kritisch beoordelen en er 'doorheen prikken' als de management-bv alleen om fiscale redenen is opgericht. De kans bestaat dat dan het honorarium alsnog als salaris wordt aangemerkt en dat alsnog loonbelasting betaald moet worden. Het inschakelen van een fiscaal specialist bij de oprichting van een management-bv is daarom onontbeerlijk.

Vastgoed-bv

Een onderneming kan ervoor kiezen het onroerend goed onder te brengen in een afzonderlijke bv. De vastgoed-bv heeft uitsluitend onroerend goed als bezittingen. Deze onroerende goederen worden verhuurd aan andere bv's die tot dezelfde groep behoren. De huuropbrengsten van de vastgoed-bv zijn onderworpen aan de vennootschapsbelasting. Het spreiden van risico's kan de reden zijn om de activiteiten van een organisatie over verschillende bv's te verdelen. Zo kunnen bedrijfsactiviteiten (die in verschillende werkmaatschappijen kunnen worden ondergebracht) en het beheer van het onroerend goed (in een afzonderlijke vastgoed-bv) worden gescheiden. Als een van de bv's failliet gaat, betekent dat niet onherroepelijk het faillissement van de andere werkmaatschappijen of van de vastgoed-bv.

Vastgoed-bv

Persoonlijke holding (PH)

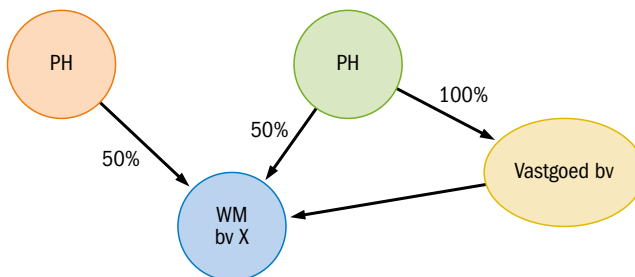
Onder een persoonlijke holding verstaan we een rechtspersoon waarvan de aandelen volledig en direct in handen zijn van een natuurlijk persoon en die uitsluitend de privébelangen van deze natuurlijke persoon behartigt. Zo kunnen bijvoorbeeld familieleden via een PH aandelen nemen in een bv X, zonder zelf deel te nemen aan het bestuur van de bv X. In bv X vinden de bedrijfsactiviteiten plaats en deze wordt daarom ook wel werkmaatschappij genoemd (WM). Als de werkmaatschappij (bv X) failliet gaat, kunnen de aandeelhouders (indien zij geen bestuurder zijn) niet hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld. De aandeelhouders-niet-bestuursleden kunnen een vaste winstuitkering krijgen door uitgifte van preferente aandelen. Deze aandelen geven de houder het recht om een vooraf afgesproken percentage van de winst te ontvangen. Door aanstelling van een commissaris (waarschijnlijk een van de familieleden) kunnen zij invloed blijven uitoefenen op de onderneming.

Persoonlijke holding

Werkmaatschappij

Er zijn ook verschillende relaties tussen bv's mogelijk. Zie figuur 1.8.

FIGUUR 1.8 Een voorbeeld van relaties tussen bv's

Vastgoed bv verhuurt panden aan de werkmaatschappij (WM)

1.9 Enkele bijzondere regelingen

Naast de rechtsvormen is er een aantal bijzondere regelingen die van invloed zijn op de te betalen belastingen en de te betalen premies sociale verzekeringen. Met ingang van 1 mei 2016 is de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelatie (DBA) van kracht geworden. Door de invoering van deze wet zijn zowel opdrachtgevers als opdrachtnemers verantwoordelijk voor de arbeidsrelatie die zij met elkaar aangaan. Daarbij spelen drie criteria een rol:

- 1 De opdrachtnemer is vrij vervangbaar.
- 2 De opdrachtnemer werkt niet onder het gezag van een opdrachtgever.
- 3 Er is geen sprake van loon.

Als aan één of meer van de voorgaande criteria wordt voldaan, vindt een opdracht buiten loondienst plaats (de opdrachtnemer wordt als zelfstandige aangemerkt).

Als aan geen van de voorgaande criteria wordt voldaan, vindt een opdracht in loondienst plaats (de opdrachtnemer wordt als werknemer aangemerkt). Bij twijfel of de opdracht aan één van de drie criteria voldoet, kan werken volgens een modelovereenkomst zekerheid bieden dat je minimaal aan één van de criteria voldoet. De modelovereenkomsten en meer informatie staan op www.belastingdienst.nl/dba.

HET FINANCIËLE DAGBLAD, 20 JANUARI 2017

Minder zzp'ers lopen opdracht mis na uitstel handhaving wet-DBA

In het vierde kwartaal zijn minder zzp'ers een opdracht misgelopen dan in de voorgaande maanden. Dit is mogelijk te danken aan het besluit van staatssecretaris Eric Wiebes van Financiën om de handhaving van de wet Deregulering beoordeling arbeidsrelaties (DBA) uit te stellen, zeggen zzp-expert Pierre Spaninks en markt bureau Intelligence Group.

In 2016 waren ongeveer 400.000 zzp'ers actief in de zakelijke dienstverlening. Van hen liepen in het vierde kwartaal zo'n 46.000 zelfstandigen een opdracht mis,

blijkt uit het Arbeidsmarkt GedragsOnderzoek van Spaninks en Intelligence Group. Van die zzp'ers kon 49% de opdracht alsnog uitvoeren. Dan moest wel een arbeidsovereenkomst, payroll- of uitzendcontract worden ondertekend, een stap die nadelig kan uitpakken voor de zelfstandige.

De opdrachtderving valt lager uit dan Spaninks en Intelligence Group begin december meldden. Toen gaven 62.000 zzp'ers aan een opdracht te zijn misgelopen door de wet-DBA. Eind september waren dat er 47.200.

Verskil niet-werknemer (zelfstandige) ten opzichte van een werknemer:

- geen arbeidsovereenkomst maar een overeenkomst tot levering van een eindproduct of dienst;
- geen (verplichte) deelname aan werknemersverzekeringen, dus geen premies en rechten op uitkeringen voor de Werkloosheidswet (WW) en de Wet werk en inkomen naar vermogen (WIA);

- geen gezagsverhouding: een zelfstandige opdrachtnemer is eigen baas en kan zelfs zijn opdrachten aan anderen uitbesteden;
- geen verplichting tot persoonlijk uitvoeren van de opdracht.

Een zelfstandige opdrachtnemer heeft geen personeel in dienst en wordt daarom ook wel zelfstandige zonder personeel (zzp'er) genoemd.

Bij het gebruikmaken van zzp'ers kan er onduidelijkheid zijn over de relatie (en de rechten én verplichtingen) tussen de opdrachtgever en de opdrachtnemer. Payrollbedrijven zijn in dit 'gat in de markt' gedoken.

Een payrollbedrijf neemt het werkgeverschap van zijn opdrachtgevers (klanten) over. Zzp'ers treden in dienst van het payrollbedrijf (ze zijn dus in loondienst). Klanten van een payrollbedrijf zijn bedrijven die personeel/zzp'ers betrekken van het payrollbedrijf. Deze klanten hoeven dan geen loon door te betalen bij ziekte en hebben geen ontslagkosten en geen kosten van een loonadministratie (die kosten komen ten laste van het payrollbedrijf).

Oud-werknemers of zzp'ers die voorheen voor de opdrachtgever werkten, treden in dienst bij het payrollbedrijf en worden tewerkgesteld bij hun voormalige opdrachtgever (werkgever) op basis van een 'inleenovereenkomst'. Een payrollmedewerker is goedkoper dan een uitzendkracht. Een uitzendbureau maakt ook kosten voor werving en selectie van uitzendkrachten. Een payrollbedrijf heeft die kosten niet, omdat een opdrachtgever vaak al weet welke zzp'er ze voor haar wil laten werken (het zijn bijvoorbeeld oud-werknemers). De wet DBA bracht niet de duidelijkheid die ervan werd verwacht. De wet DBA is en blijft van kracht, maar wordt niet volledig gehandhaafd. Sinds oktober 2019 houdt de Belastingdienst wel scherper toezicht bij opdrachtgevers. Daar kunnen aanwijzingen uit voortkomen om de arbeidsrelatie aan te passen. Handhaving vindt alleen plaats als de opdrachtgever 'kwaadwillend' is of gegeven aanwijzingen niet opvolgt. In 2022 zal de nieuwe regeringscoalitie waarschijnlijk veranderingen in de Wet DBA aanbrengen. Wij adviseren de berichtgeving op de website van de Kamer van Koophandel te volgen.

Payroll

1

1.10 Ondernemingsvormen en belastingen

De omvang van het te betalen belastingbedrag hangt mede af van de rechtsvorm waarin de onderneming wordt gedreven. Bij het kiezen van een rechtsvorm moet daarom ook rekening worden gehouden met de fiscale gevolgen. Hierna staan we stil bij de verschillen tussen de vennootschapsbelasting (paragraaf 1.10.1) en de inkomstenbelasting (paragraaf 1.10.2).

1.10.1 Vennootschapsbelasting

Ondernemingen met de rechtsvorm nv, bv en andere rechtspersonen (zoals de stichting en vereniging voor zover deze laatste twee een onderneming drijven), betalen vennootschapsbelasting over de belastbare winst. Bij de berekening van de te betalen vennootschapsbelasting wordt gebruikgemaakt van twee schijven. Over de eerste schijf moet 15% belasting worden betaald, over het meerdere 25%. De omvang van de schijven wordt de komende jaren aangepast volgens het hiernavolgende schema:

Vennootschapsbelasting

	Schijf 1	Tarief	Schijf 2	Tarief
2021	€ 0 t/m € 245.000	15%	> € 245.000	25%
2022	€ 0 t/m € 395.000	15%	> € 395.000	25,8%

Deelnemingsvrijstelling

De deelnemingsvrijstelling voorkomt dubbele belastingheffing tussen vennootschappen.

Wanneer de ene vennootschap (A) aandelen bezit van een andere vennootschap (B) en daardoor een winstuitkering (dividend) ontvangt, dan hoeft door vennootschap A over deze ontvangen winst geen vennootschapsbelasting of dividendbelasting betaald te worden. Deze winstuitkering is namelijk al belast bij vennootschap B waar de betreffende winst is gerealiseerd. Een vennootschap valt onder de deelnemingsvrijstelling wanneer deze vennootschap direct of indirect meer dan 5% van de aandelen van de andere vennootschap in haar bezit heeft.

Fiscale eenheid

Fiscale eenheid

Met de fiscale eenheid heeft de wetgever de mogelijkheid gecreëerd van twee of meer vennootschappen *fiscaal één* vennootschap te maken. Deze fiscale eenheid is bedoeld wanneer de moedervennootschap nagenoeg alle aandelen van de dochtervennootschap in haar bezit heeft. Nadat een fiscale eenheid is aangegaan, is er op dat moment fiscaal geen sprake meer van twee afzonderlijke vennootschappen.

Na het verkrijgen van de fiscale eenheid wordt er alleen nog bij de moedervennootschap vennootschapsbelasting geheven. De dochter en moeder zijn dan in elkaar opgegaan.

Bij een fiscale eenheid is er *juridisch* gezien nog wel sprake van afzonderlijke vennootschappen, maar voor de *fiscus* is er slechts één vennootschap.

1.10.2 Inkomstenbelasting

Inkomstenbelasting

Personen die in loondienst werken en eigenaren van een eenmanszaak of vof moeten inkomstenbelasting betalen over hun belastbare inkomen. Voor de inkomstenbelasting worden de inkomens van de belastingplichtigen verdeeld in drie groepen, ook wel boxen genoemd. Zonder op de details in te gaan, geven we globaal aan welke inkomsten in de drie verschillende boxen vallen.

Box 1 Inkomen uit werk en woning

Box 1

In box 1 worden onder andere de volgende inkomsten belast:

- winst uit onderneming;
- resultaat uit overige werkzaamheden (inkomsten van zelfstandigen die voor de inkomstenbelasting geen ondernemer zijn: bijvoorbeeld freelancefotografen of freelancejournalisten);
- loon en periodieke verstrekkingen.

De belastingplichtige die voor de inkomstenbelasting als *ondernemer* wordt aangemerkt, heeft recht op een aantal aftrekposten. Een aftrekpost die met name voor ondernemers een rol kan spelen, is de zelfstandigenaftrek. Als aan bepaalde voorwaarden is voldaan, mag een bedrag van de winst uit onderneming worden afgetrokken. Daardoor betaalt de ondernemer minder inkomstenbelasting.

Zelfstandigenaftrek

Voor het belastingjaar 2021 bedraagt de zelfstandigenaftrek €6.670, voor ondernemers die aan het begin van het kalenderjaar de AOW-leeftijd nog niet hebben bereikt. Hiervoor geldt wel de eis dat de ondernemer minimaal 1.225 uur in zijn onderneming werkzaam is geweest. Voor ondernemers die aan het begin van het kalenderjaar de AOW-leeftijd hebben bereikt, bedraagt de zelfstandigenaftrek 50% van €6.670 (= €3.335). De zelfstandigenaftrek bedraagt

niet meer dan de winst vóór ondernemersaftrek. Deze beperking geldt niet als de ondernemer in aanmerking komt voor de startersaftrek. Daarnaast is er een MKB-winstvrijstelling van 14% (2021) te berekenen over de fiscale winst na ondernemersaftrek. Door deze aftrekposten daalt het belastbaar inkomen en daarmee de te betalen inkomstenbelasting.

De startersaftrek bedraagt in 2021 €2.123. Om voor deze startersaftrek in aanmerking te komen, gelden de volgende voorwaarden:

- 1 De ondernemer heeft recht op de zelfstandigenaftrek.
- 2 De ondernemer was in 1 of meer van de 5 voorafgaande kalenderjaren geen ondernemer.
- 3 De ondernemer paste in de afgelopen vijf jaar niet meer dan 2 keer de zelfstandigenaftrek toe.

De ondernemersaftrek is de som van de zelfstandigenaftrek, de startersaftrek en nog een aantal aftrekposten.

Globaal krijgen we dan de volgende opzet voor de berekening van het belastbaar inkomen over 2021 voor een startende onderneming (bij een eenmanszaak of vof, met fictieve bedragen):

Fiscale winst uit eigen onderneming (over 2021), stel:	€ 100.000
Aftrekposten:	
• Zelfstandigenaftrek	€ 6.670
• Startersaftrek	€ 2.123
• Andere aftrekposten (willekeurig bedrag gekozen)	€ 1.207 +
Ondernemersaftrek	€ 10.000–
Fiscale winst na ondernemersaftrek	€ 90.000
14% MKB-winstvrijstelling	€ 12.600–
Belastbaar inkomen (voor de inkomstenbelasting)	€ 77.400

Om de te betalen inkomstenbelasting te berekenen, wordt het belastbare inkomen in schijven opgesplitst en wordt rekening gehouden met de leeftijd van de belastingplichtige. We geven de belastingtarieven gespecificeerd per schijf en leeftijdscategorie weer in de tabellen 1.1 tot en met 1.3.

TABEL 1.1 Tarieven voor de inkomstenbelasting
(AOW-leeftijd nog niet bereikt)

Schijf	Tarief (2021)
€ 0 – ≤ € 68.507	37,10%
≥ € 68.508	49,50%

Voor belastingplichtigen die de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt, gelden andere tarieven.

Box 2 Inkomens uit aanmerkelijk belang

In box 2 wordt 26,9% inkomstenbelasting geheven over het belastbaar inkomen uit een aanmerkelijk belang (AB) en over de vervreemdingswinst bij verkoop van de aandelen (tarieven 2021). Iemand die voor 5% of meer direct of indirect aandeelhouder is van een vennootschap, is aandeelhouder met een aanmerkelijk belang. Het gaat hier dus om aandeelhouders in een nv of bv. Een aandeelhouder van een grote, beursgenoteerde onderneming zal in het

algemeen minder dan 5% van de aandelen bezitten en dus geen aanmerkelijk belang in de nv hebben. Daar staat tegenover dat een directeur met aandelen in de bv waaraan hij leiding geeft, al gauw 5% of meer van de aandelen van zijn bv bezit. We spreken dan van een directeur-grootaandeelhouder (DGA). Deze DGA heeft dus een aanmerkelijk belang in de bv waaraan hij leiding geeft. De inkomsten van een DGA bestaan uit salaris en de winst na vennootschapsbelasting van de bv. Het salaris van de DGA wordt belast in box 1, zoals bij andere werknemers van de bv. Als hoofdregel geldt dat het loon van de DGA voor 2021 ten minste gelijk is aan de hoogste van de volgende mogelijkheden:

- €47.000 bruto per jaar;
- het loon van de meestverdienende werknemer van de vennootschap;
- 75% van het loon dat wordt betaald voor het 'meest vergelijkbare' dienstverband.

Van deze drie bedragen geldt de hoogste. Als het salaris van de DGA ten minste €47.000 bedraagt, ligt de bewijslast voor een hoger salaris bij de belastingdienst.

De winst van de bv na aftrek van vennootschapsbelasting is voor de DGA inkomen uit aanmerkelijk belang. Het inkomen uit aanmerkelijk belang wordt bij de DGA belast in box 2. Wij veronderstellen in dit boek meestal dat de winst na aftrek van vennootschapsbelasting volledig wordt uitgekeerd.

**Inkomen uit
aanmerkelijk
belang**

Box 3 Inkomen uit sparen en beleggen

Het inkomen uit sparen en beleggen wordt belast in box 3.

Bij de berekening van de te betalen inkomstenbelasting in box 3 (inkomen uit sparen en beleggen) wordt gebruikgemaakt van drie schijven. Deze schijven worden daarna in twee delen gesplitst: een deel wordt geacht te bestaan uit spaartegoeden en de rest uit beleggingen. Zie tabel 1.2.

TABEL 1.2 Tarieven voor de inkomstenbelasting in box 3

Belastbaar inkomen:	Vermogensmix	
	Spaartegoeden	Beleggingen
Eerste schijf: 0 - ≤ € 50.000	67%	33%
Tweede schijf: > € 50.000 - ≤ € 950.000	21%	79%
Derde schijf: > € 950.000	0%	100%

Over het deel van de schijf dat onder spaartegoeden valt, wordt een rendement berekend van 0,03% en over het deel van de schijf dat onder beleggingen valt, wordt een rendement berekend van 5,69% (belastingjaar 2021). Van het vermogen dat in box 3 valt, is in 2021 de eerste €50.000 vrijgesteld (voor alleenstaande). De vrijstelling van €50.000 wordt op de eerste schijf in mindering gebracht.

We geven een voorbeeld van de berekening van de verschuldigde inkomstenbelasting in box 3 (inkomen uit sparen en beleggen).

VOORBEELD 1.1

Een alleenstaande heeft een vermogen van €160.000 dat in box 3 valt.

Uitwerking: (voor het belastingjaar 2021)

Vermogen	= € 160.000
Vrijstelling (alleenstaande)	= € 50.000 -
Belastbaar vermogen	= € 110.000
Eerste schijf	= € 50.000 -
Tweede schijf	= € 60.000

	Spaardeel	Beleggingsdeel
Eerste schijf: € 50.000	$0,67 \times € 50.000 = € 33.500$	$0,33 \times € 50.000 = € 16.500$
Tweede schijf: € 60.000	$0,21 \times € 60.000 = € 12.600$	$0,79 \times € 60.000 = € 47.400$
Totaal	€ 46.100	€ 63.900
Rendement over spaardeel en beleggingsdeel (2021)	$0,03\% \times € 46.100 = € 13,83$	$5,69\% \times € 63.900 = € 3.635,91$

Het totale fictieve rendement over het vermogen in box 3 is €13,83 + €3.635,91 = €3.649,74. Over dit fictieve rendement moet 31% inkomstenbelasting (2021) worden betaald. De te betalen inkomstenbelasting over het box 3-vermogen is $0,31 \times €3.649,74 = €1.131,42$.

De verschillen tussen de vennootschapsbelasting en inkomstenbelasting spelen vooral bij de keuze tussen een eenmanszaak, vof, maatschap enerzijds of een bv anderzijds een rol. Om de gevolgen van de belastingheffing toe te lichten vergelijken we aan de hand van een voorbeeld de belastingheffing bij een eenmanszaak met die van een bv, waarbij de DGA een aanmerkelijk belang heeft in zijn bv en ook dividend uit zijn bv ontvangt.

VOORBEELD 1.2

Bouwonderneming JOBO is gespecialiseerd in de renovatie van historische panden. De heer Joosten (45 jaar) is de eigenaar en tevens enige directeur van JOBO. Bouwonderneming JOBO bestaat al een aantal jaren (is geen starter).

De omzet van de onderneming bedraagt €560.000 per jaar. Alle kosten (met uitzondering van de beloning voor de directeur-eigenaar) bedragen €300.000 per jaar. Op dit moment heeft het bouwbedrijf de juridische vorm van een eenmanszaak. De heer Joosten overweegt echter de eenmanszaak in een bv om te zetten. Bij omzetting van de eenmanszaak in een bv wordt aan Joosten als DGA een salaris toegekend van €70.000. Over dit salaris moet 35% aan sociale lasten worden betaald. Joosten keert de winst na aftrek van vennootschapsbelasting volledig als dividend aan zichzelf uit.

Gevraagd:

Maak een berekening van de te betalen belasting in geval:

- a de eenmanszaak in een bv wordt omgezet;
- b de eenmanszaak wordt gehandhaafd.

We houden alleen rekening met de gegevens die in deze paragraaf staan vermeld.

Uitwerking: (ook in Excel beschikbaar op www.financieelmanagementmkb.noordhoff.nl)

1

a Te betalen belasting bij JOBBO als bv		b Te betalen belasting bij JOBBO als eenmanszaak	
Winst- en verliesrekening JOBBO bv:		Eenmanszaak JOBBO:	
Omzet	€ 560.000	Resultaat	€ 260.000
Alle kosten m.u.v. salaris DGA	€ 300.000 –	Zelfstandigenaftrek	€ 6.670 –
Resultaat voor aftrek salaris DGA	€ 260.000	Fiscale winst na ondernemersaftrek	€ 253.330
Salaris DGA	€ 70.000 –	MKB-vrijstelling	€ 35.466 –
Sociale lasten over salaris DGA	€ 24.500 –	Belastbaar inkomen	€ 217.864
Resultaat voor vennootschapsbel.	€ 165.500		
Vennootschapsbelasting ¹	€ 24.825 –		
Resultaat na vennootschapsbel.	€ 140.675		
Dividenduitkering	€ 140.675 –		
Winstinhouding	€ 0		
¹ $0,15 \times €165.500 = € 24.825$			
² $0,14 \times €253.330 = € 35.466$			

Berekening inkomstenbelasting	DGA	Eenmanszaak
Box 1: 1 ^e schijf $0,3710 \times € 68.507 =$	€ 25.416	$0,3710 \times € 68.507 =$ € 25.416
2 ^e schijf $0,4950 \times (€ 70.000 - € 68.507) =$	€ 739	$0,4950 \times (€ 217.864 - € 68.507) =$ € 73.932
Totaal Box 1	€ 26.155	Totaal belastingen eigenaar
Box 2: $0,269 \times € 140.675 =$	€ 37.842	eenmanszaak € 99.348
Totaal inkomstenbelasting	€ 63.997	
Vennootschapsbelasting	€ 24.825	
Totaal betaalde belasting door bv en DGA	€ 88.822	

Uit dit voorbeeld blijkt dat bij een winst van €260.000 (bij een eenmanszaak) de te betalen belasting bij een bv €10.526 lager is dan bij een eenmanszaak. Naarmate de winsten hoger zijn, zullen de verschillen groter worden (ten gunste van de bv).

Dubbele belastingheffing

Bij een bv is er sprake van een dubbele belastingheffing. De bv betaalt in eerste instantie vennootschapsbelasting over de winst. De winst na aftrek van inkomstenbelasting wordt bij de DGA in box 2 belast als *Inkomen uit aanmerkelijk belang*. Over de winst van de bv wordt zowel vennootschapsbelasting betaald (door de bv) als inkomstenbelasting (door de aandeelhouder). We spreken dan van dubbele belastingheffing.

Belastingdruk

Met belastingdruk bedoelen we welk gedeelte (welk percentage) van het bruto-inkomen betaald moet worden aan belastingen. Voor een onderneming met de rechtsvorm van eenmanszaak of vof berekenen we de belastingdruk als volgt:

$$\text{Belastingdruk} = \frac{\text{Totaal te betalen inkomstenbelastingen}}{\text{Winst uit onderneming}}$$

De ondernemersaftrek (som van de zelfstandigenaftrek, startersaftrek en andere aftrekposten) en de MKB-winstvrijstelling verlagen de belastingdruk. Voor eenmanszaak JOBO komt de belastingdruk uit op €99.348 : €260.000 = 0,382 (38,2%). Voor ondernemers met een hoge winst uit onderneming zal de belastingdruk hoger zijn dan voor ondernemers met lage winsten. Dit komt door de progressie in de tarieven voor inkomstenbelasting, oplopend van 37,10% naar 49,50%.

Voor een onderneming met de rechtsvorm van een besloten vennootschap berekenen we de belastingdruk als volgt:

$$\text{Belastingdruk} = \frac{\text{Totaal te betalen vennootschapsbelasting én inkomstenbelastingen}}{\text{Winst voor aftrek van salaris DGA}}$$

Voor JOBO bv komt de belastingdruk uit op €88.822 : €260.000 = 0,342 (34,2%). Dat is 4% lager dan bij JOBO als eenmanszaak.

1.11 Omzettingmotieven eenmanszaak/vof in een bv en omgekeerd

Iemand die een eigen onderneming begint, start meestal op bescheiden schaal. In deze levensfase van de onderneming kiest de ondernemer vaak voor de rechtsvorm van eenmanszaak, maatschap of vennootschap onder firma. Deze rechtsvormen passen bij ondernemingen met een relatief beperkte vermogensbehoefte en met ondernemingsrisico's die goed zijn te overzien. Groei van de onderneming kan er echter toe leiden dat de behoefte aan vermogen en de financiële risico's toenemen. Dat kunnen argumenten zijn om een van de hiervoor genoemde rechtsvormen om te zetten in een bv. Als een eenmanszaak, vof of maatschap wordt omgezet in een bv, worden de bezittingen van de onderneming met de 'oude' rechtsvorm ingebracht in de nieuwe op te richten bv.

Er kunnen ook fiscale argumenten ten grondslag liggen aan een wijziging in de rechtsvorm (zie paragraaf 1.10). Bij de overgang naar een bv wordt de inkomstenbelasting verruild voor de vennootschapsbelasting, waarvoor lagere percentages gelden.

Belastingdruk

1

Omzetting-
motieven

Samenvatting

Na het bestuderen van dit hoofdstuk zal één ding duidelijk zijn: een goede ondernemer is een schaap met vijf poten. Hij moet een duidelijk beeld hebben van de markt en mede op basis daarvan de slagingskansen van de onderneming inschatten. Maar er moet ook een groot aantal zaken worden geregeld waarbij juridische, fiscale en bedrijfseconomische aspecten een rol spelen. Zo moet er een keuze worden gemaakt over de rechtsvorm waarin de onderneming wordt gevoerd. De keuze van de rechtsvorm heeft onder meer gevolgen voor de regeling van de aansprakelijkheid, de omvang van de te betalen belastingen, de mogelijkheden om vermogen aan te trekken en de sociale zekerheid. De ondernemer zal zich op de hoogte moeten stellen van deze aspecten, waarbij ook gebruik wordt gemaakt van externe adviseurs (zoals accountants en belastingdeskundigen). Ook de Kamer van Koophandel is voor de ondernemer een belangrijke informatiebron.

Bij de context van de bedrijfseconomie maken we onderscheid in de enge context en de brede context. De enge context heeft te maken met de goederen- en geldstromen van een organisatie. In de brede context houden we ook rekening met de gevolgen van het handelen van de organisatie voor het milieu, de volksgezondheid en de uitputting van natuurlijke hulpbronnen.

In een lineaire economie gaan de natuurlijke grondstoffen verloren nadat de afnemers de producten, waarvoor de grondstoffen zijn aangewend, hebben verbruikt. In een circulaire economie worden de afvalstoffen op een zodanige wijze gerecycled dat de teruggewonnen grondstoffen eenzelfde kwaliteit hebben als de oorspronkelijke grondstoffen en weer in een volgend productieproces kunnen worden gebruikt.

Begrippenlijst

Aandeel	Een bewijs van deelname in het eigen vermogen van een bv.
Aanmerkelijk belang (AB)	We spreken van een aanmerkelijk belang als iemand direct of indirect 5% of meer van de aandelen van een (besloten) vennootschap bezit.
Algemene gemeenschap van goederen	Een situatie waarin er geen juridische scheiding is tussen het zakelijk vermogen en het privévermogen van de partners.
Belastingdruk	Bij eenmanszaak/vof: totaal inkomstenbelastingen/winst uit onderneming. Bij bv: totaal vennootschaps- en inkomstenbelastingen/winst voor aftrek van salaris DGA.
Besloten vennootschap (bv)	Vennootschap waarbij het maatschappelijk kapitaal verdeeld is in aandelen op naam, die niet vrij verhandelbaar zijn.
Blokkeringsregel	Een regeling die in de statuten van een bv kan worden opgenomen met het doel de vrije overdracht van aandelen van een bv te beperken.
Brede welvaart	Mate van welvaart waarbij rekening wordt gehouden met de gevolgen van ons handelen voor het hier en nu, de rest van de wereld en toekomstige generaties.
Circulaire economie	Een economisch systeem waarin de afvalstoffen op een zodanige wijze worden gerecycled dat de teruggewonnen grondstoffen eenzelfde kwaliteit hebben als de oorspronkelijke grondstoffen en weer in een volgend productieproces kunnen worden gebruikt.
Directeur-groot-aandeelhouder	Een directeur van een bv die een groot gedeelte van de (soms alle) aandelen bezit van de bv waaraan hij leiding geeft.
Dividend	De winst die wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders van een nv of bv.
Dubbele belastingheffing	Over de winst van een bv moet de bv <i>vennootschapsbelasting</i> betalen én over de winst na vennootschapsbelasting moet de directeur-grootaandeelhouder met een aanmerkelijk belang (AB) <i>inkomstenbelasting</i> betalen.
Duurzaam ondernemen	Het leveren van concurrerend geprijsde goederen en diensten waarbij de aarde niet meer wordt belast dan zij kan dragen.

Eenmanszaak	Ondernemingsvorm waarbij de leiding en het eigendom van de onderneming bij één persoon berusten.
Eigen vermogen	Vermogen dat door de eigenaren eeuwigdurend (zolang de onderneming bestaat) aan de onderneming beschikbaar is gesteld.
Enge context van het ondernemen	Bij de enge context houden we bij het ondernemen alleen rekening met de goederen- en geldstromen van een organisatie.
Hoofdelijk aansprakelijk	Het met privévermogen en zakelijk vermogen aansprakelijk zijn voor de totale schuld.
Huwelijkse voorwaarden	Voorwaarden die gehuwden of geregistreerde partners kunnen vastleggen met betrekking tot de aansprakelijkheid voor elkaars schulden.
Inkomstenbelasting	Belasting die belastingplichtigen (individuen) moeten betalen over hun belastbare inkomen.
Lineaire economie	Een economisch systeem waarbij de natuurlijke grondstoffen verloren gaan nadat de afnemers de producten, waarvoor de grondstoffen zijn aangewend, hebben verbruikt.
Liquide middelen	De som van het kasgeld en de saldi op de rekening-courant bij banken.
Maatschap	Een ondernemingsvorm zonder rechtspersoonlijkheid waarin een beroep wordt uitgeoefend.
Marktmechanisme	Afstemming tussen vraag en aanbod door middel van het prijsmechanisme.
MKB-winstvrijstelling	Bedrag waarmee de winst na ondernemersaftrek verminderd mag worden om het belastbaar inkomen vast te stellen.
Ondernemersaftrek	De som van zelfstandigenaftrek, startersaftrek en andere aftrekposten.
Ondernemingsvorm	Rechtsvorm waarin de onderneming wordt uitgeoefend.
Oudedagsreserve	Een fiscale faciliteit (waarvan onder bepaalde voorwaarden gebruik kan worden gemaakt) waardoor over een gedeelte van de winst van de onderneming geen inkomstenbelasting hoeft te worden betaald op het moment dat de winst ontstaat, maar op een later moment.
Payroll	Een Payrollbedrijf is een bedrijf dat zzp'ers in dienst heeft en deze zzp'ers tegen een bepaald tarief voor andere bedrijven of instellingen laat werken.

Persoonlijke holding	Een rechtspersoon waarvan de aandelen volledig en direct in handen zijn van een natuurlijk persoon en die uitsluitend de privébelangen van deze natuurlijke persoon behartigt.
Primaire geldstromen	Geldstromen die rechtstreeks samenhangen met het primaire proces (alle geldstromen met uitzondering van de geldstromen van en naar de vermogensmarkt).
Primaire proces	De activiteiten van de onderneming die rechtstreeks samenhangen met het product of de dienst die de onderneming voortbrengt.
Raad van Bestuur	Orgaan binnen een bv of nv dat belast is met de dagelijkse leiding en met de planning op lange en korte termijn.
Raad van Commissarissen	Orgaan binnen een bv of nv dat toezicht houdt op de Raad van Bestuur en gevraagd en ongevraagd adviezen verstrekt aan de Raad van Bestuur.
Rechtspersoon	Zelfstandig lichaam met eigen rechten en plichten en een afgezonderd vermogen.
Ruime context van het ondernemen	Bij de ruime context spelen naast de goederen- en geldstromen onder meer duurzaamheid, mensenrechten, volksgezondheid en wetgeving een rol.
Secundaire geldstromen	Alle geldstromen van en naar de vermogensmarkt.
VAR	Verklaring arbeidsrelatie.
Vennootschap onder firma (vof)	Maatschap ter uitoefening van een bedrijf onder een gemeenschappelijke naam.
Vennootschapsbelasting	Belastingen die onder andere bv's en nv's moeten betalen over de belastbare winst.
Vermogensmarkt	De markt waarop de vraag naar vermogen en het aanbod van vermogen samenkomen.
Vreemd vermogen	Vermogen dat tijdelijk aan de onderneming beschikbaar is gesteld (en dus afgelost moet worden) en waarover meestal rente moet worden betaald.
Zelfstandigenaftrek	Het bedrag dat een zelfstandige ondernemer (als aan bepaalde eisen wordt voldaan) van de winst mag aftrekken om de belastbare winst vast te stellen.
Zzp'er	Zelfstandige Zonder Personeel: freelancer of ondernemer die geen personeel in dienst heeft.

Opgaven

1

1.1 Onderneming De Papierwals is op 15 januari 2022 gestart met de productie van papier voor tijdschriften. Begin januari 2022 is voor €20 mln eigen vermogen aangetrokken door het uitgeven van aandelen. Bovendien is €15 mln vreemd vermogen aangetrokken.

In januari 2022 zijn de volgende bedragen betaald:

- voor de aanschaf van gebouwen en machines €28 mln;
- voor de aanschaf van grondstoffen €3 mln.

Over de maand januari 2022 is verder gegeven:

- €2,2 mln aan grondstoffen is tot eindproduct verwerkt. Voor deze productie is bovendien €1 mln aan arbeidskosten uitbetaald.
- Eindproducten met een kostprijs van €2,8 mln zijn contant verkocht voor €3,2 mln.
- Aan belastingen over de winst is €60.000 betaald.
- Aan interest is €150.000 betaald, terwijl €100.000 vreemd vermogen is afgelost.
- Ontvangen subsidies €20.000.

Geef voor de maand januari 2022 een gespecificeerde berekening van de:

- uitgaande primaire geldstromen
- ingående primaire geldstromen
- uitgaande secundaire geldstromen
- ingående secundaire geldstromen

1.2 Handelsonderneming Internettrading nv verkoopt kantoorartikelen via internet. Met betrekking tot het jaar 2021 zijn de volgende gegevens bekend:

- Het aandelenvermogen is uitgebreid met €10 mln.
- Er is €180.000 dividend uitbetaald.
- Er is voor €10 mln geïnvesteerd in gebouwen en inventaris; dit bedrag is ook betaald.
- De afschrijvingen op gebouwen en inventaris bedraagt €50.000.
- Er is voor €40 mln kantoorartikelen verkocht, waarvan €38 mln door afnemers is betaald. De inkoopwaarde van de kantoorartikelen bedraagt €30 mln.
- Er is voor €33 mln kantoorartikelen ingekocht, waarvan €32 mln is betaald.
- Het rekening-courantkrediet is afgenomen met €6 mln.
- Aan belastingen over de winst is €240.000 betaald.
- Aan interest is €90.000 betaald, terwijl €200.000 lang vreemd vermogen is afgelost.
- De ontvangen subsidies bedragen €400.000.

Geef voor het jaar 2021 een gespecificeerde berekening van de:

- uitgaande primaire geldstromen
- ingående primaire geldstromen

- c uitgaande secundaire geldstromen
 d ingaande secundaire geldstromen

- 1.3** Onderneming Cash&Carry bv is een handelsonderneming die vijf jaar geleden is opgericht. De onderneming heeft de rechtsvorm van besloten vennootschap en heeft bij de aanvang €800.000 geïnvesteerd in gebouwen en inventaris. De eigenaar van Cash&Carry bv heeft €500.000 eigen vermogen ingebracht. De overige €300.000 is gefinancierd met vreemd vermogen. Op de vaste activa wordt jaarlijks €40.000 afgeschreven. Het percentage voor de vennootschapsbelasting bedraagt 20%. Alle inkopen en verkopen van Cash&Carry bv en alle kosten (met uitzondering van afschrijvingskosten) worden contant afgerekend. Ook de vennootschapsbelastingen worden direct betaald. Van de winst na belasting wordt 60% onmiddellijk uitbetaald aan de directeur-groootaanhouder. Cash&Carry bv houdt geen voorraden aan: alle inkopen worden dezelfde dag nog doorverkocht. De winst- en verliesrekening over het afgelopen jaar is hierna weergegeven.

Regel	Winst- en verliesrekening	Geldontvangsten		Gelduitgaven	
		Primair	Secundair	Primair	Secundair
1	Omzet	€ 800.000			
2	Kosten:				
3	Inkoopwaarde omzet	€ 480.000			
4	Personeelskosten	€ 100.000			
5	Energiekosten	€ 20.000			
6	Transportkosten	€ 30.000			
7	Afschrijvingskosten	€ 40.000 +			
8	Totale kosten m.u.v. interestkosten	€ 670.000 -			
9	EBIT	€ 130.000			
10	Interestkosten	€ 18.000 -			
11	Winst voor belasting	€ 112.000			
12	Vennootschapsbelasting 20%	€ 22.400 -			
13	Winst na belasting	€ 89.600			
14	Dividend 60% (winstuitkering)	€ 53.760 -			
15	Winstinhouding	€ 35.840			
16	Totaal van de geldstromen (m.u.v. winstuitkering)				

- a** Bereken – uitgaande van de winst na belasting – de som van de totale geldontvangsten en totale gelduitgaven over het afgelopen jaar (vóór dividenduitkering).
- b** Bepaal voor de regels 1 tot en met 7, 10 en 12 uit de winst- en verliesrekening of er sprake is van een: primaire geldontvangst, secundaire geldontvangst, primaire gelduitgave of secundaire gelduitgave. Zet je antwoorden in de hiervoor gegeven tabel. Besteed daarbij speciale aandacht aan regel 12 (de betaalde vennootschapsbelasting moet in twee componenten worden opgesplitst).
- c** Bereken het totaal van alle primaire én secundaire in- en uitgaande geldstromen (met uitzondering van de dividenduitkering) die in de tabel zijn ingevuld en controleer of dit totaal overeenkomt met je antwoord op vraag **a**.

1.4

● www.eenvandaag.avrotros.nl

80 procent van mijn pensioen is al op: zzp'er Jeroen krijgt nul overheidssteun in de coronacrisis

'Mijn inkomsten zijn echt 0,0', vertelt zelfstandig reisadviseur Jeroen 't Hart. Net als andere zzp'ers valt hij tussen wal en schip en maakt hij geen aanspraak op enige steun van de overheid in deze coronacrisis. Steeds bij het verlengen van de coronamaatregelen worden ook de steunpakketten voor ondernemers verlengd. Maar Jeroen uit Hoogezand bij Groningen krijgt al sinds maart geen enkele steun. 'Ik ben opgevoed met dat je geld apart moet zetten. Maar dat is nu dus gewoon weg.' Sinds maart is 80 procent van zijn opgebouwde pensioen noodgedwongen opgegaan.

Geen enkel inkomen

Jeroen heeft geen enkel inkomen. Want naast dat hij geen aanspraak maakt op steun van de overheid, boeken mensen ook geen reizen bij hem. 'De consument neemt de oproep van het kabinet "boek geen reis" heel letterlijk, zie ik. Terwijl reizen in het derde of vierde kwartaal van 2021 toch mogelijk zou moeten zijn? Maar er gebeurt echt niks nu.'

Jeroen heeft er slapeloze nachten van. Hij maakt geen aanspraak op de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo), want zijn vrouw verdient net boven bijstandsniveau en dat is teveel. Ook de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) krijgt hij niet. 'Daar komt een zelfstandige niet voor in aanmerking, want dan zou ik een eigen ingang en een toilet voor de klant moeten hebben. Dat heb ik niet. Ik ga 9 van de 10 keer naar een klant toe.'

Eerder verhuizen

Jeroen werkt nu 5 jaar zelfstandig en het opgebouwde pensioen is dus weg. Hij is bijna 50 en hij denkt niet dat hij het voor zijn pensioengerechtigde leeftijd opnieuw heeft opgebouwd. 'Je maakt plannen voor de toekomst en die moet ik nu bijstellen, omdat het geld er niet meer is. Ik moet bijvoorbeeld eerder verhuizen. Ik geloof niet dat ik dit geld ooit ga inlopen.'

Ook het pensioen dat hij opbouwde in loondienst voordat hij als zelfstandige begon, is minder geworden dan hij dacht. 'Ik kreeg laatst een brief. Het pensioen dat is opgebouwd in loondienst, daar is 16 procent op gekort dit jaar.'

18 januari 2021

- a Wat is een zzp'er?
- b Wat is het voordeel van het gebruikmaken van zzp'ers voor een onderneming?
- c Welke ondernemingsvorm zullen zzp'ers veelal kiezen? Motiveer je antwoord.
- d Zal er in tijden van een economische recessie meer of juist minder gebruik worden gemaakt van zzp'ers? Motiveer je antwoord.
- e Wat zijn de voordelen van een zzp'er voor de zzp'er zelf?
- f Wat zijn de nadelen van een zzp'er voor de zzp'er zelf?
- g Welke eisen stelt de Belastingdienst (en in navolging daarvan de overheid) onder meer om als zelfstandige ondernemer aangemerkt te worden?

1.5 De firmanten Jan en Toon (twee broers, beiden hebben geen partner) hebben samen een onderneming met de rechtsvorm van vennootschap onder firma (vof). De zaken gaan al een tijdje slecht en de schuldeisers hebben het faillissement aangevraagd. Bij het faillissement van de onderneming bleek dat de schulden van de vof €100.000 hoger zijn dan de bezittingen van de vof. Het privévermogen van Jan bedraagt €80.000 en het privévermogen van Toon bedraagt €30.000.

- a Bereken het bedrag dat de schuldeisers kunnen eisen van Jan.
- b Bereken het bedrag dat de schuldeisers kunnen eisen van Toon.

1.6 De firmanten Piet en Klaas Jansen hebben een gezamenlijke bakkerij onder de naam Bakkerij Jansen vof. De resultaten van de vof zijn al jaren negatief. Dit heeft geleid tot een uitholling van het eigen vermogen en een toename van het vreemd vermogen. Omdat de verschaffers van het vreemd vermogen de toekomst voor Bakkerij Jansen vof somber inzien, hebben ze het faillissement van de onderneming aangevraagd. De curator die belast is met de afwikkeling van het faillissement, schat de liquidatiewaarde van de activa van Bakkerij Jansen vof op €100.000. De totale schulden van de vof, die als vreemd vermogen op de volgende balans staan, bedragen €300.000. Op grond van deze gegevens is de volgende liquidatiebalans opgesteld:

Liquidatiebalans Bakkerij Jansen vof

Bezittingen	€ 100.000	Vreemd vermogen	€ 300.000
		Eigen vermogen (negatief)	- € 200.000
Totaal bezittingen	€ 100.000	Totaal vermogen	€ 100.000

De curator heeft ook de privésituatie van de firmanten onderzocht. Dat heeft de volgende resultaten opgeleverd:

Privé Piet Jansen

Waarde woonhuis	€ 300.000	Hypothecaire lening woonhuis	€ 200.000
Spaartegoeden	€ 50.000	Privévermogen	€ 170.000
Waarde roerende zaken	€ 20.000		
Totaal bezittingen	€ 370.000	Totaal vermogen	€ 370.000

Privé Klaas Jansen

Spaartegoeden	€ 10.000	Schuld rekening-courant	€ 15.000
Waarde roerende zaken	€ 40.000	Privévermogen	€ 35.000
Totaal bezittingen	€ 50.000	Totaal vermogen	€ 50.000

- a** Wat houdt hoofdelijk aansprakelijk voor de firmanten van een vof in?
b Bereken welk bedrag van de schuld van de vof door Piet en welk bedrag door Klaas Jansen moet worden betaald.

1.7

De broers Ton en Don van Amerongen runnen samen een reisbureau onder de naam Ton&Don Reizen vof. De broers zijn beiden gehuwd. Doordat vakantiegangers in toenemende mate reizen rechtstreeks via internet boeken, heeft de vennootschap de laatste jaren forse verliezen geleden. Dit heeft er zelfs toe geleid dat de schuldeisers het faillissement van Ton&Don Reizen vof hebben aangevraagd. De firma bezit een klein winkelpand en wat inventaris. De curator heeft de bezittingen van de firma geïnventariseerd en de liquidatiewaarde daarvan vastgesteld. Hij komt niet verder dan een liquidatiewaarde van €200.000. De schuld aan de bank bedraagt echter €600.000 en aan de belastingdienst is €300.000 verschuldigd. Verder zijn er geen schuldeisers en zien we af van faillissementskosten.

De liquidatiebalans van Ton&Don Reizen vof ziet er als volgt uit.

Liquidatiewaarde van de bezittingen	€ 200.000	Vreemd vermogen:	
		Schuld aan bank	€ 600.000
		Schuld aan belastingdienst	€ 300.000 +
			€ 900.000
		Eigen vermogen (negatief)	€ 700.000 -
Totaal bezittingen	€ 200.000	Totaal vermogen	€ 200.000

Over het privévermogen van de firmanten en hun partners is verder het volgende gegeven:

	Firmant persoonlijk	Partner firmant	Totaal
Ton	€ 100.000	€ 60.000	€ 160.000
Don	€ 200.000	€ 500.000	€ 700.000

- a** Stel dat er *geen* huwelijkse voorwaarden zijn. Geef aan welk bedrag er dan verhaald kan worden op het privévermogen van:
- 1** firmant Ton (persoonlijk)
  - 2** firmant Don (persoonlijk)
  - 3** de partner van firmant Ton
  - 4** de partner van firmant Don

- b** Stel dat er *wel* huwelijkse voorwaarden zijn. Geef aan welke bedrag er dan verhaald kan worden op het privévermogen van:
- 1 firmant Ton (persoonlijk)
  - 2 firmant Don (persoonlijk)
  - 3 de partner van firmant Ton
  - 4 de partner van firmant Don

1.8

Onderneming Faxcom heeft over het afgelopen jaar (2021) een omzet behaald van €800.000. De kosten om deze omzet te realiseren (exclusief de beloning voor de directeur/eigenaar), bedragen €490.000.

Als deze onderneming de rechtsvorm van bv heeft, heeft de directeur-grootaandeelhouder (DGA) alle aandelen van de bv in zijn bezit en krijgt hij een salaris van €50.000 per jaar. Dit salaris is niet opgenomen onder de kosten van de omzet. Met sociale lasten over het salaris van de DGA houden we geen rekening.

Als de onderneming de rechtsvorm van een eenmanszaak heeft, is er geen DGA waardoor de winst hoger uitvalt dan bij een bv.

In dit vraagstuk veronderstellen we dat de winst door de onderneming volledig wordt uitgekeerd aan de eigenaar.

De vennootschapsbelasting bedraagt 15% over een winst tot en met €245.000 en 25% over het gedeelte van de winst boven €245.000.

De eigenaar van Faxcom heeft de AOW-gerechtigde leeftijd nog niet bereikt, is geen starter en is meer dan 1.225 uur werkzaam in zijn onderneming. De MKB-winstvrijstelling voor 2021 bedraagt 14% van de winst na ondernemersaftrek.

De inkomstenbelasting is opgesplitst in drie boxen waarvan in deze opgave alleen de boxen 1 en 2 van toepassing zijn.

Box 1

De zelfstandigenaftrek bedraagt €6.670.

De belastingtarieven voor de inkomstenbelasting zijn in schijven opgesplitst:

TABEL 1.3 Tarieven voor de inkomstenbelasting (AOW-leeftijd nog niet bereikt)

Schijf		Tarief (2021)
€ 0	– ≤ € 68.507	37,10%
≥ € 68.508		49,50%

Box 2

In box 2 wordt 26,9% inkomstenbelasting geheven over het inkomen uit een aanmerkelijk belang.

NB We houden alleen rekening met de gegevens die in deze opgave zijn vermeld. De belastingtarieven gelden voor 2021.

- a Bereken de winst voor belasting als de onderneming de rechtsvorm heeft van:
  - 1 een eenmanszaak
  - 2 een bv
- b Bereken de winst na vennootschapsbelasting als de onderneming de rechtsvorm heeft van bv.
- c Bereken het bedrag dat in totaal aan belastingen moet worden betaald als de onderneming de rechtsvorm heeft van:
  - 1 een eenmanszaak
  - 2 een besloten vennootschap
- d Bereken het bedrag dat de eigenaar na aftrek van alle belastingen in handen krijgt, als de onderneming de rechtsvorm van eenmanszaak heeft.
- e Bereken het bedrag dat de eigenaar (DGA) na aftrek van alle belastingen in handen krijgt, als de onderneming de rechtsvorm van bv heeft.
- f Bij een bv is er sprake van dubbele belastingheffing. Leg uit wat daarmee wordt bedoeld.
- g Welke andere factoren naast de fiscale aspecten spelen een rol bij de keuze van de rechtsvorm van een onderneming?

1.9 Groothandel Jumbo is gespecialiseerd in kantoorartikelen. De heer Jacobs is eigenaar en tevens enige directeur van Jumbo. De omzet van de onderneming bedraagt €2,1 mln per jaar. Alle kosten (met uitzondering van de beloning voor de directeur-eigenaar) bedragen €1,7 mln per jaar. Op dit moment heeft de groothandel de juridische vorm van een eenmanszaak. Jacobs heeft de AOW-gerechtigde leeftijd nog niet bereikt, is geen starter en is meer dan 1.225 uur werkzaam in zijn onderneming. De MKB-winstvrijstelling voor 2021 bedraagt 14% van de winst na ondernemersaftrek.

De heer Jacobs overweegt echter de eenmanszaak in een bv om te zetten. Bij omzetting van de eenmanszaak in een bv wordt aan Jacobs als directeur-groootaandeelhouder (DGA) een salaris toegekend van €60.000. Met sociale lasten over het salaris van de DGA houden we geen rekening. Jacobs keert de winst na aftrek van vennootschapsbelasting volledig als dividend aan zichzelf uit. De winst na vennootschapsbelasting is inkomen uit een aanmerkelijk belang en valt in box 2. Een DGA heeft een aanmerkelijk belang als de DGA (samen met zijn of haar fiscale partner) minimaal 5% van de aandelen van de bv bezit. De vennootschapsbelasting bedraagt 15% over een winst tot en met €245.000 en over het gedeelte van de winst boven €245.000 is 25% vennootschapsbelasting verschuldigd.

De inkomstenbelasting is opgesplitst in drie boxen, waarvan in deze opgave alleen de boxen 1 en 2 van toepassing zijn.

Box 1

De zelfstandigenaftrek bedraagt €6.670.

De belastingtarieven gespecificeerd per schijf worden in de volgende tabel weergegeven (AOW-leeftijd nog niet bereikt).

TABEL 1.4 Tarieven voor de inkomstenbelasting
(AOW-leeftijd nog niet bereikt)

Schijf		Tarief (2021)
€ 0	- ≤ € 68.507	37,10%
≥ € 68.508		49,50%

Box 2

In box 2 wordt 26,9% inkomstenbelasting geheven over dividendinkomsten uit een aanmerkelijk belang en over de vervreemdingswinst bij verkoop van de aandelen.

NB We houden alleen rekening met de gegevens die in deze opgave staan vermeld. De belastingtarieven gelden voor 2021.

- a Maak een berekening van de in totaal te betalen belasting ingeval:
  - 1 de eenmanszaak wordt gehandhaafd
  - 2 de eenmanszaak in een bv wordt omgezet
- b Bij een nv of bv kan er sprake zijn van dubbele belastingheffing. Leg uit wat wordt bedoeld met dubbele belastingheffing.

1.10

Bertus Haafkens is onder de naam ‘Terminus Transport’ actief in het internationale vrachtvervoer over de weg. Bertus heeft drie chauffeurs in dienst. Naast de leiding over zijn bedrijf is hij zelf ook regelmatig achter het stuur van een van zijn vrachtwagens te vinden. Samen met zijn vrouw doet hij de administratie, waaraan we de volgende gegevens ontleen.

Over het jaar 2021 bedraagt de omzet €800.000 en de totale kosten €700.000 (waarin geen beloning is opgenomen voor Bertus en zijn vrouw). ‘Terminus Transport’ heeft de rechtsvorm van eenmanszaak. De eigenaar heeft de AOW-gerechtigde leeftijd nog niet bereikt, is geen starter en is meer dan 1.225 uur werkzaam in zijn onderneming. De MKB-winstvrijstelling voor 2021 bedraagt 14% van de winst na ondernemersaftrek.

Bertus en zijn vrouw overwegen de eenmanszaak om te zetten in een bv. Maar voordat ze een beslissing nemen, willen ze weten welke fiscale gevolgen dat heeft.

Als de eenmanszaak in een bv wordt omgezet, wordt aan Bertus als DGA een salaris toegekend van €70.000. Met sociale lasten over het salaris van de DGA houden we geen rekening. We veronderstellen dat aan zijn vrouw geen beloning wordt toegekend (we houden geen rekening met de fiscale gevolgen van het feit dat zijn vrouw hem helpt bij de administratie). De winst na vennootschapsbelasting is inkomen uit aanmerkelijk belang en wordt belast op basis van box 2. De vennootschapsbelasting bedraagt 15% over een winst tot en met €245.000 en 25% over het gedeelte van de winst boven €245.000.

De inkomstenbelasting is opgesplitst in drie boxen waarvan in deze opgave alleen de boxen 1 en 2 van toepassing zijn.

Box 1

De zelfstandigenaftrek bedraagt €6.670.

De belastingtarieven voor de inkomstenbelasting zijn in schijven opgesplitst:

TABEL 1.5 Tarieven voor de inkomstenbelasting
(AOW-leeftijd nog niet bereikt)

Schijf		Tarief (2021)
€ 0	– ≤ € 68.507	37,10%
≥ € 68.508		49,50%

Box 2

In box 2 wordt 26,9% inkomstenbelasting geheven over het inkomen uit een aanmerkelijk belang.

NB We houden alleen rekening met de gegevens die in deze opgave zijn vermeld. De belastingtarieven gelden voor 2021.

- a** Maak een berekening van de in totaal te betalen belastingen in geval van:
  - 1** een eenmanszaak
  - 2** een bv
- b** Bij een bv is er sprake van dubbele belastingheffing. Leg uit wat daarmee wordt bedoeld.
- c** Welke andere factoren naast de fiscale aspecten spelen een rol bij de keuze van de rechtsvorm van een onderneming?